

FEJÉR MEGYEI KÖNYVTÁROS

Fejér megye könyvtárosainak és olvasóinak tájékoztatója XLI. évf. 2001/1. sz.

Fejér megye települési könyvtárainak megalapítása az 1950-es évek elején

Tisztelt Tanácskozás! Hölgyeim és Uraim!

Akik ismernek, azok talán tudják rólam, akikkel pedig most találkozom először, azok talán látják rajtam, hogy Fejér megye települési könyvtárainak megalapításáról – koromnál fogva – nem lehetnek személyes élményeim. Ezért azután a Fejér Megyei Levéltárban és a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár irattárában őrzött hivatalos leveleknek és feljegyzéseknek, valamint a témára vonatkozó publikációknak a felhasználásával állítottam össze történetemet. Előadásomban a megyeszékhellyel, Székesfehérvárral nem kívánok foglalkozni, csakis az egykori falvak (közülük többen ma már városok) könyvtári kultúrájának ezt a nem problémamentes, a nyilvános települési közkönyvtárak története szempontjából azonban jelentőségteljes időszakát igyekszem Önökkel megismertetni.

Fejér megyében a könyvtáralapítások időszaka az 1950–1953-as évekre esett, azonban maguk az események csak úgy értelmezhetőek, ha ismerjük az indítékokat, az odavezető utat és a körülményeket.

A munkáspártok egyesülésével 1948-ban létrejött Magyar Dolgozók Pártja célul tűzte ki a régi formák és intézmények megszüntetését – tegyük hozzá, hogy bármi áron. Egyebek mellett a kultúra területén is forradalmat kívánt végrehajtani. A kulturális forradalomnak pedig – amint azt az egykori Filozófia kislexikon szócikke megfogalmazta – *"többé-kevésbé rövid idő alatt át kell építenie az egész népművelést, hozzáférhetővé kell tennie a széles néptömegek számára a kultúra legmagasabb rendű vívmányait."*¹

Csakugyan el voltak teljesen zárva a "széles néptömegek" elől korábban a kultúra vívmányai? Sok Fejér megyei községbe valóban csak a 1940-es évek végén jutott el a villanyvezeték,² s ekkoriban oktatták kampányjellegű tanfolyamokon sokaknak az írás-olvasás alapelemeit. Igaztalan azonban annak az 1950-es propaganda-füzetnek az állítása, mely a sötétség, a tudatlanság helyének nevezte Fejér megye 2. világháború előtti szellemi állapotát.³

Közkönyvtárak Fejér megye múltjában

Az olvasáskultúra történetére visszapillantva azt láthatjuk, hogy Fejér megye első közkönyvtárjai a reformkorban keletkeztek. Az önkényuralom időszakának átmeneti csöndje után az 1867-es kiegyezés teret nyitott a lakosság szabad (nem politikai) szervezkedése számára. A falvakban, mezővárosokban hamarosan megalakultak a kaszinók, a művelődési egyesületek, az olvasóköri. A könyvtárak felállítása és működtetése a 19. század utolsó harmadától már szervesen hozzá tartozott a vidéki kisközösségek kultúrájához. Természetesen nem mindenkor és nem mindenhol, de egy-egy néptanító, pap, lelkész, vagy könyvszerető egyesületi könyvtáros ténykedése nyomán a vidéki könyvkultúra sok kis szigete jött létre. Például a Fejér megyei Füle község református elemi iskolájának közel 100 kötetes, igényesen összeválogatott könyvtárából a tanulók a magyar és külföldi klasszikus írók műveiből kölcsönözhatték ki első könyveiket az 1920-as évek közepén. Később már a református olvasóköri 250 kötetéből is válogathattak, a Hangya Szövetkezet boltjának egy szekrénynyi könyvtárából pedig az újabb írók, Márai Sándor, Tamási Áron, Kós Károly, Kuncz Aladár, Gulácsy Irén és a többiek regényeihez fértek hozzá. A katolikus iskolában kapott helyet a kb. 150 kötetes minisztériumi vándorkönyvtár.⁴

Füle az átlagnál kisebb falvak közé tartozott a megyében a maga 1300 lakosával, iskoláiban és három közkönyvtárában maximum 800–900 kötetel, de például a több mint háromezer lako-

szű⁵ Lovasberény négy egyesületi könyvtára összesen már kb. 2500 kötettel rendelkezett az 1930-as években.⁶

A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium, valamint a Földművelésügyi Minisztérium támogatásával a lassú, de folyamatos fejlődés eredményeként az 1940-es évek elejére a vármegye 100 községében 108 népkönyvtárt lehetett összeszámlálni, együttesen kereken 23 200 könyvvel. E népkönyvtárakon kívül további 118 egyesületi és egyéb közkönyvtár létezett, együttesen több mint 20 300 könyvvel.⁷ Ezeknek az állományoknak egy része a megye területén az 1944. december elejétől 1945. március végéig elhúzódó harcok során megsemmisült. Egy további rész pedig azért szóródott szét, kallódott el, mert a háború utáni időkben a könyvtárfenntartó egyesületek nem tudtak újjáélni.

A körzeti könyvtári ellátás demokratikus elképzelései

A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium új irányítói különös figyelmet fordítottak a falvak korábban bizony alacsony hatékonysággal támogatott népére. A demokratikus művelődési programot kidolgozók egyike, Sebestyén Géza minisztériumi osztálytanácsos így látta a helyzetet: *"Az a társadalom, amely most születőben van, az egyenjogúság gondolatát minden vonatkozásban érvényesíteni fogja. A legkorszerűbb könyvtári törekvések is abból a szándékból fakadnak, hogy a művelődés eszközeit mindenütt – a vagyoni, foglalkozásbeli, földrajzi tényezőktől függetlenül – hozzáférhetővé tegyék. [...] Kétféle módon lehet a műveltséget a nép közé vinni. Van egy jóakarató-patriarchális magatartás, ez jótékonykodik. Morzsákat oszt s közben állandóan érzi a maga felsőbb-ségét, sőt ezt természetesnek is tartja. És van egy demokratikus magatartás, amelynek kiindulópontja az egyenjogúság. Ezek között kell választanunk itt is."*⁸

A minisztérium – a nyugati államok példája nyomán – a körzeti könyvtári rendszert kívánta bevezetni. A rendszer lényege a következő. Egy földrajzi-gazdasági körzet központjában egyetlen, nagy állománnyal rendelkező központi ellátó könyvtár működik. A körzet helyi könyvtárai a központi könyvtártól kapott, mindig változó (egyéni kívánságokat is kiszolgáló) letéti anyagot forgalmazzák. Természetesen a legszükségesebb kézikönyvek állandóan helyben maradnak. A körzeti könyvtár könyvei tehát minden településről hozzáférhetőek, *"ugyanakkor – amint azt Sebestyén Géza megfogalmazta – az egyes állomások nem primitív színvonalon tengetik életüket, hanem feljuthatnak a mindenkori legmagasabb szintre"*.⁹

A kistélepülések könyvtári ellátásának ez a formája hazánkban már korábbról ismert volt, a rendszer elemeit fellelhetjük az 1900-as évek első évtizedeiben kidolgozott tervezetekben.¹⁰ A 2. világháború utáni polgári demokratikus művelődési program értelmében a kultuszminisztérium szinte azonnal, 1946 őszén szeretett volna három körzeti könyvtárt létrehozni – egyelőre kísérleti jelleggel.¹¹ Ezt a szisztémát szorgalmazta a közművelődési könyvtárakra vonatkozó, 1947. évi – jogerőre nem emelkedett – törvénytervezet is.¹²

Az 1945 utáni évek bizakodó lendületében úgy tűnt, hogy a körzeti hálózatok hamarosan megszerveződnek. A Sárospataki Szabadművelődési Akadémia 1947. szeptemberi röplapja szerint a minisztérium már el is határozta tíz körzeti könyvtár felállítását.¹³ Fejér vármegye kulturális vezetői is ismerték és támogatták a falusi könyvtárügy helyzetét megoldani kívánó országos elképzeléseket. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy az 1947-ben készített hároméves tervükben a következő évre, 1948-ra ütemezték be a megye körzeti könyvtárának a létesítését.¹⁴

Könyvtárszervezési mozgalmak a koalíciós években

1947–48-ban azonban még nem kerülhetett sor a helyes elképzelések megvalósítására. A falvakat és kistélepüléseket ellátó körzeti rendszer kiépítéséhez, a központi könyvtárak létrehozásához, személyzetének fizetéséhez, könyvállományának beszerzéséhez s magának a rendszernek a működtetéséhez a demokrácia nem biztosított erőforrásokat. A pártok, a különböző társadalmi formációk valójában abban voltak érdekelték, hogy kizárólag a saját eszméiket, a saját gondolatvilágukat ábrázoló műveket juttassák el a tömegekhez. Mozgalmaik összehangolatlan akciókhoz vezettek. A különböző szervezetek egymástól független csatornákon küldtek könyvtárakat, könyvcsomagokat,

propagandafüzeteket a falvakba, elsősorban a helyi szervezeteik számára. Ennek eredményeként Fejér vármegye községeinek a többségében kisebb-nagyobb, 50–100 kötetes, egymással nem kooperáló gyűjtemény keletkezett a helyi pártszervezetek, a DEFOSz, az EPOSz, az MNDSz, illetve a földműves-szövetkezetek tulajdonában. A vármegyében keringett a kultuszminisztérium által küldött tizennyolc (ötvenkötetes) vándorkönyvtár.

Működtek azért klasszikus értelemben vett népkönyvtárak is. 1949-ben az akkori 96 község közel egyharmada nyilvános közkönyvtárt tartott fenn, némely helyen egyesítve a különböző szervezetek könyveit. Száznál több kötetnyi állománnyal kilenc rendelkezett: legtöbbször, 440-nel Nadasdudány, azt követte Alcsút 185, Bicske 175 és Pákozd 151 kötetel.¹⁵

(Csak zárójelben jegyzem meg, hogy 1945 után pár évig még megőrződött néhány régi alapítású közkönyvtár; könyveik a közönségtől elzárva várták az elkerülhetetlen kiselejtezést. Ilyen volt például a Bicskei Ipartestület, a Dunapentelei Iparoskör, a Kápolnásnyéki Gazdakör, a Lovasberényi Iparos Olvasókör könyvtára, vagy Mór község régi népkönyvtára.)

Úgy gondolom, hogy könnyen megállapítható: ha a könyvtárügy fejlődése ezt az utat követte volna továbbra is, a falvakban, illetve a pusztákon (a megyében lévő egykori nagybirtokok gazdasági településein) meglévő közkönyvtárak/közkönyvtáracskák többségének sosem lett volna esélye arra, hogy a kultúra alapintézményévé fejlődhessen.

Körzeti könyvtári ellátás „népi demokratikus” módon

A változás – paradox módon – az után következett be, hogy létrejött a szovjet típusú pártállam, Rákosi Mátyás és szűkebb köre teljhatalmával. *„Minél autoritáriusabb egy hatalom, annál erőteljesebben veti be a kultúrát, mint saját eszközét”* – írja Wolfgang Kraus, a Kultúra és hatalom című, magyarul 1993-ban megjelent könyvében.¹⁶ (A „kultúra” fogalmaként ebben az esetben a hatalom ideológiáját dicsőítő művészetet és tudományt kell értenünk.) Krausnak igaza volt. A mi totális államunk számára is fontossá váltak a kulturális intézmények – köztük a közkönyvtárak – mivel alkalmasnak tűntek a tömegek tudatának a befolyásolására. A körzeti könyvtári rendszerre vonatkozó szakmai elképzeléseket a pártállam a saját igényeihez tudta igazítani, tehát támogatta. A honosítható példa is rendelkezésre állt: a *„Könyvet a tömegekhez”* lenini jelszó¹⁷ alapján a Szovjetunióban kialakított népkönyvtári hálózat, mely a körzeti rendszernek egy állami irányítású, hierarchikus felépítésű, minden összetevőjében ellenőrzött, utasításokkal működtetett változata volt.¹⁸

Ugyanakkor a rendszer technikai-módszertani megoldásai előnyösek voltak a hálózatba tartozó könyvtárak számára:

- központosított könyvellátás a hálózaton keresztül;
- a kölcsönzésre szánt letéti könyvállomány folyamatos cseréje, frissítése;
- gépjármű alkalmazása;
- központosított könyvtártechnika-szolgáltatások (pl. könyvszekrények);
- egységesített nyomtatványok és nyilvántartások;
- a körzeti könyvtárosok központi, illetve a népkönyvtárosok körzetenkénti képzése;
- folyamatos szakmai felügyelet és módszertani tanácsadás.

A körzeti könyvtárakat önálló, új intézményként hozta létre az állam. Elsőként a veszprémi körzeti könyvtárt avatták fel 1949 tavaszán, és április 24-én már sor került a veszprémi körzet első hálózati végpontjának, a mezőszentgyörgyi népkönyvtárnak a felavatására is. A hálózatok szakmai irányítását közvetlenül a minisztérium (1949 második felétől a Népművelési Minisztérium), illetve az Országos Könyvtári Központ látta el. 1949 végén ez utóbbit a Sallai István által vezetett Népkönyvtári Központ váltotta fel.

A székesfehérvári körzet első népkönyvtárai

Fejér megyében 1950. május 21-én avatták föl a Székesfehérvári Körzeti Könyvtárt, mint az ország 13. ilyen típusú könyvtárát.¹⁹ A teljes megyét magába foglaló körzet első népkönyvtárai azonban ekkor már több mint egy hónapja léteztek. Szervezésük még az előző év karácsonya után

megkezdődött, akkor, amikor Horvát Vera, a Népművelési Minisztérium Könyvtár osztályának új vezetője Fehérvárra látogatott, hogy megbeszélést folytasson Könczöl Imrével,²⁰ Fejér vármegye népnevelési ügyvezetőjével az első népkönyvtárak és a körzeti könyvtár megalapításáról.²¹

Könczöl Imre (akinek egyébként elévülhetetlen érdemei vannak a megye népkönyvtárainak a megszervezésében, a fehérvári városi könyvtár felélesztésében, majd később a megyei könyvtár és hálózata irányításában) a minisztériumi vezetővel történt tárgyalás után nyomban közhírré tette a Fehérvári Napló 1950. újévi számában (utólag megállapítható, hogy kissé elhamarkodottan), hogy még január közepén meg fog történni a körzeti könyvtár ünnepélyes felavatása, februárban pedig 23 fiókkönyvtárat létesítenek majd a megye területén.²² Pár nap múlva egy részletesebb cikkben is értékelte a leendő körzeti könyvtár és hálózata jelentőségét: *"Fejér megyében 23 falu dolgozó paraszt-sága jut már a közeli napokban a rendszeres olvasás lehetőségéhez, ismerkedik meg a haladó könyvek hatalmas fegyvertárával. Nem állunk meg félúton, a könyvtári hálózatot mind a megyeszékhelyen, mind az egyes községekben továbbőrösítjük. A könyvekből áradó kulturális kincseket a néptömegek kezébe adjuk, hazánkat az olvasott, kulturált emberek országává tesszük."*²³

A Népkönyvtári Központ a megyei illetékesekre hagyta a falvak kiválasztását, mindössze azt kötötte ki a Népművelési Minisztérium kívánságára/utasítására hivatkozva, hogy az egyik könyvtár az akkor Nagyhantoshoz tartozó Világospusztára kerüljön. A körzeti könyvtár felállítása elhúzódott, így a helyi szervezőmunka Könczölre maradt, aki a politikai szempontokat is figyelembe véve választotta ki a településeket. Ügyelt arra, hogy többségük területén vagy termelőszövetkezeti csoport, vagy gépállomás, vagy állami gazdaság működjön. Volt köztük újonnan alakult telepés község is. Nem vette fel a listájára azokat, ahová nemrég 100–150 kötetes földműves-szövetkezeti könyvajándék érkezett. A kiszemelt települések népnevelési ügyvezetőit arra kérte, hogy jelentsék neki azt, ha községükben van egy legalább száz kötetet elérő korszerű könyvtár (olyan, amelyik elegendő szovjet és új magyar szép- és szakirodalmat tartalmaz), mert az új könyvtárakat nem ilyen helyekre, hanem oda kívánta küldetni, ahol nem rendelkeztek még megfelelő könyvekkel.

A községi ügyvezetők közül kettő nem válaszolt, öt pedig azt jelezte, hogy van megfelelő könyvtáruk. Kálozon például a tantestületi könyvtár (mely minden bizonnyal a pedagógusokon kívül másoknak is kölcsönzött olvasnivalót) közel 300 kötetet számlált és a földműves-szövetkezeti könyvtári állománya is meghaladta a százat. Ezért Molnár Lajos népnevelési ügyvezető – önzetlenül – arra kérte a megyei ügyvezetőt, hogy *"a juttatandó könyvtárat olyan községnek szíveskedjék kiutalni, mely jobban rászorul, mint Káloz"*, de természetesen ők is részesedni kívántak a későbbiekben a megyébe érkező könyvekből.

A könyvtárra igényt tartó ügyvezetők jelentésükben tájékoztatták Könczölt, hogy – a pártvezetőséggel és a népművelési bizottsággal egyetértésben – hol jelölték ki a könyvtár helyét és ki lesz a könyvtáros. Többen hálájukat is kifejezték. Például Gellért József tanító, a Cecéhez tartozó Hardpuszta népnevelési ügyvezetője a következőt írta válaszában: *"Boldog örömmel olvastam a 34/1950. sz. leiratában közölt elhatározását, mely szerint Hardpuszta – még álomnak is merész – 150 db könyvhöz jut. Sohasem mert volna erre senki gondolni. Viszonzásul a nagy kitüntetésért, a magam részéről kész örömmel vállalom a könyvtárosi teendők ellátását."* Alsótöbörzsök eredetileg nem szerepelt a tervben, de Greschner Jenő, az ottani ügyvezető, a januári szokásos havi jelentésében külön kérte, hogy könyvtárt kapva bekapcsolódhassanak a körzeti könyvtár hálózatába. Kérése meghallgatásra talált, így a Sárbogárdhoz tartozó külterületi település is fölkerült az alapkönyvtárak listájára.²⁴

A Népkönyvtári Központ csak március első felében küldte meg a népművelési ügyvezetők (ekkor már ez volt a tisztségük megnevezése) címére a könyvszekrényt és a könyvanyag első felét (92 művet) a kölcsönzölappal, a nyilvántartólappal, a raktári lappal és a letétlappal együtt. A hátralévő anyag március második felében érkezett meg, így a 150 kötetes könyvtárak megnyitására már csak a következő hónapban kerülhetett sor. A Népkönyvtári Központ azt kérte, hogy a könyvtárak hivatalos átadása kapcsolódjék az április 4-ei ünnepségekhez, hogy ez által az aktus megfelelő politikai hangsúly kaphasson. (Ez a nap éppen ebben az évben lett törvényerejű rendelettel *"Magyarország legnagyobb nemzeti ünnepe"*.²⁵)

Az 1950 tavaszán alapított első 23 Fejér megyei népkönyvtár

<i>Adonyi járás</i>	Besenyő Perkáta
<i>Bicskei járás</i>	Csabdi Kajászsószentpéter Szár Tabajd Tordas Vértesacsá
<i>Móri járás</i>	Csákvár
<i>Sárbogárdi járás</i>	Cece-Hardpuszta Előszállás-Kelemenhalom Nagyhantos Sárbogárd-Alsótöbörzsök Vajta Világospuszta
<i>Székesfehérvári járás</i>	Aba Füle Jenő Nádasdladány Sárkeszi Soponya Tác Velençe

Bár a megyei hírlap – az 1950. április 4-ei ünnepségek kapcsán – utólag nem számolt be egyetlen könyvtáratavatról sem, a könyvek és a könyvszekrény ünnepélyes átadása feltehetően a legtöbb községben az aznapi program része volt. Biztosan csak azt tudjuk, hogy a 23 hely közül Besenyő volt az, ahol nem történhetett meg az ünnepélyes átadás! A Népkönyvtári Központ ugyanis visszakapta az oda címzett szállítmányát azzal, hogy a cím hibás. A zavart az okozta, hogy a néhány hónapja Besenyő néven alakult telepés községet (neve később Besnyőre változott) a posta még Ercsi-Göböljárás néven tartotta nyilván. A községbe csak a másodszeri postára adást követően, április 12-én érkezett meg a könyvszekrény a könyvanyaggal együtt. Kőnczöl Imre azt javasolta Csiba Szidóniának, a besenyői népművelési ügyvezetőnek, hogy a könyvtár felavatását majd a május 1-jei ünnepség keretében bonyolítsák le.²⁶

További népkönyvtár-szervezések és -avatások

A Székesfehérvári Körzeti Könyvtár májusi megalapítását követően a Mácsai Lajosné²⁷ által vezetett intézmény feladata lett a további népkönyvtárak létesítése. Ennek teljesítésére azonban csak augusztus 1-jével teremtődtek meg a személyi feltételek, ekkor állt ugyanis szervező könyvtárosként munkába Kocsis István,²⁸ az időközben Fejér megyéhez csatolt Mezőszentgyörgy korábbi népkönyvtárosa. Az ő feladata volt, hogy személyesen vagy levelezés útján tárgyaljon a községek illetékes személyeivel (párttitkár, tanácselnök, népművelési ügyvezető) a könyvszekrény megfelelő elhelyezéséről, könyvszerető s egyben politikailag is megbízható könyvtáros kijelöléséről. Ez után kerülhetett sor a kezdetben 150–200, később 200–500, könyvtári kötéssel, raktári és letéti lappal, kölcsönzőkártyával ellátott letéti kötet kiküldésére. S ha volt is korábban községi tulajdonú, tehát nyilvános népkönyvtár a faluban, a körzeti könyvtár raktárából kiküldött könyveket új intézményként avatták föl. Ugyanakkor kezdettől fogva létezett az a törekvés, hogy a helyben található korábbi gyűjtemények (az iskolai könyvtárak kivételével) lehetőleg a felavatott új népkönyvtári intézménybe olvadjanak.

A felavató ünnepségnek nemcsak a könyvkölcsönzés és -olvasás lehetőségének a propagálása volt a célja, hanem azt is bizonyítani kellett, hogy ez a könyvtár a párt, a népi demokrácia ajándéka a tömegeknek, a falu dolgozó parasztságának. A szimbolikus aktus azt az üzenetet is közvetítette a résztvevők számára, hogy a kulturális forradalom eredményeként új intézmények keletkeznek, a korábbi népkönyvtárakkal nincs tehát történeti folytonosság. A kialakult koreográfia szerint került sor a székesfehérvári körzeti 100. népkönyvtárának felavatására is 1951 júniusában.

Az eseményről a körzeti könyvtár vezetője így számolt be a Népkönyvtári Központnak készített jelentésben: *"A M. D. P. Megyei Pártbizottsággal megbeszélve Alcsút községben a népművelési alosztállyal egyetértésben avattuk fel a századik népkönyvtárat működési területünkön. Alcsúti dolgozók a jó propaganda munkájukért kapták meg a 100-ik könyvtárat, melyet nagy ünnepséggel avattunk fel. A bicskei járási Tanács elnöke tartott ünnepi beszédet és adta át a könyvtárat a község dolgozóinak. Beszédében kihangsúlyozta, hogy Alcsút község szövetkezeti község 90 %-ban és kívánta, hogy a dolgozók a könyvtár látogatásával szélesítsék tudásukat, fejlesszék tovább a szocializmus építését és járjanak továbbra is élen a Szovjetunió vezette béketábor megerősítésében jó munkájukkal. Az avatáson résztvett és műsorral tette gazdagabbá az avatás ünnepségét a bicskei énekkar, a MNDSZ színjátszócsoport, a vértessacsai »Vörös Október« tszcs táncscoport, csákvári színjátszócsoport és a helyi színjátszó csoport. A könyvtárat Alcsút község dolgozói nevében a M. D. P helyi titkára és a tanács elnöke vette át. A körzeti könyvtárat Kocsis István szervezőkönyvtáros képviselte, aki az ünnepség előtt és után a dolgozók között folytatott agitációval 20 dolgozót beszervezett a könyvolvasók táborába."*²⁹

A Népművelési Minisztérium alaposan kihasználta a könyvtáralapítások agitációs-propaganda lehetőségeit. Egyes politikai szempontból jelentős alkalomra meghatározott számú új könyvtár megszervezését és felavatását rendelte el, hogy ezzel is kihangsúlyozza az aktuális politikai esemény jelentőségét. A túlteljesítés lázában azonban az is elfordult néha, hogy a körzeti könyvtár nem fordított kellő gondosságot a könyvtáralapítás előkészítésére. Például amikor az MDP 1951. februárjában megtartott II. kongresszusa alkalmából a minisztérium által előírt öt helyett a körzeti könyvtár hét népkönyvtár telepítését vállalta fel, a községek egyikében, Igaron, meglepetéssel konstataáltak a 70 kg súlyú könyveket tartalmazó, mindenféle kísérőirat nélküli láda megérkezését. Csak érdeklődő levelükre érkezett meg a körzeti könyvtár tájékoztatása és ígérete arra, hogy hamarosan a *"munkatárs kimegy és a kezelési módot bemutatja."*³⁰

A korabeli hírlapközlések, illetve a fennmaradt iratok gyakran nem egyezően jelölik meg egy községi népkönyvtár felavatásának/megnyitásának napra pontos dátumát. Például a bicskei könyvtárról a Fehérvári Népszava 1950. augusztus 27-ei száma azt adta hírül, hogy "az ötéves terv beruházásainak keretében" a következő héten adják át ünnepélyesen rendeltetésének.³¹ Működését biztosan nem kezdte meg, mert Kocsis István, amikor szeptember 30-án Bicskén járt, azt a tájékoztatást kapta, hogy a könyvtár másnap, október 1-jén nyílik meg.³² A Székesfehérvári Körzeti Könyvtár jelentése viszont egybekapcsolja a tanácsválasztás propagandájaként október 8-án megrendezett bicskei könyvkiállítást a népkönyvtár avatásával.³³ (A helyzetet csak bonyolítja, hogy a megyében végrehajtott 1949-es könyvtár-felmérés szerint Bicskén, a község tulajdonában már akkor volt egy 175 kötetes népkönyvtár,³⁴ s az már csak a helyismereti kutatók renyheségének tudható be, hogy az ebből az intézményből kifejlődött mai bicskei városi könyvtár jelenleg 1952-t tekinti alapítási évének.³⁵)

Az avatás, valamint a megnyitás dátuma nem mindenütt esett egybe úgy ahogy ezt Alcsúton láthattuk. A sok példa közül álljon itt most csak kettő. Az egyik Szár község, ahol az 1950. április 4-én felavatott népkönyvtár könyvei hét hónapig, az az egészen novemberig érintetlenül álltak a szekrényben. *"Ennek oka, – jelenti Tar József népművelési ügyvezető – hogy mindezideig semmiféle utasítást nem kaptam sem a könyvtár megindítására, sem a könyvtárkezelésre vonatkozólag. Saját kezdeményezésemből a könyvtárat megindítani nem mertem. Könyvtárosom sincs, mert aki annak idején a könyvtár kezelését elvállalta, közben erről lemondott. Új könyvtárost ezideig még nem tudtam keríteni."*³⁶

A másik példa pedig Mezőszilas, ahol az 1951 őszen leszállított könyvek az átvétel után

visszakerültek abban a ládába, melyben érkeztek. Csak egy év múlva lett a több mint kétszáz könyvből "működő könyvtár" amikor sikerült egy könyvszekrényt szerezni.³⁷

A népkönyvtárak elhelyezése

A zárható könyvszekrény ugyanis nélkülözhetetlen tartozék volt, sőt mondhatni ez "testesítette" meg (természetesen a benne lévő könyvekkel együtt) magát az intézményt! Ezekre az évekre esett a kultúrotthon-építési mozgalom is, s általában bennük otthonra lelt a népkönyvtári szekrény is. Egy-két helyen saját olvasóteremmel rendelkezett a könyvtár. Azonban ahol még nem volt kultúrotthon, ott bizony nem volt könnyű megfelelő helyiséget találni. "Könyvtár helyiségnek vagy kulák kocsmát vagy más erre a célra megfelelő helyiséget veszünk igénybe (iskola vagy tanácsterem)" írta Mácsainé a körzeti könyvtár 1951. első negyedévi jelentésében.³⁸

A népkönyvtárak elhelyezése 1950 végén

Iskolában	43
Kultúrotthonban	17
Községi tanácsházán	7
DISZ helyiségében	2
Olvasóteremben	2
Földműves-szövetkezetnél	1
KIOSZ helyiségében	1
MNDSZ székházban	1
Összesen	74

A táblázatban nem szerepel a Székesfehérvári Városi Könyvtár, illetve a Megyei Bíróság fogházának a könyvtára.

Amikor az 1950–53 között alapított népkönyvtárakról beszélünk, akkor tehát kérem a Tisztelt Ifjabbkorú Kollégákat, hogy ne egy könyvekkel teli terem jelenjék meg képzeletükben, hanem egy szekrény egy szobában, melynek hetenként egyszer vagy kétszer kinyitják az ajtaját.

A könyvszekrényekről a Népkönyvtári Központnak kellett volna minden esetben gondoskodnia. Igen helyes volt a központi ellátás koncepciója, de a gyakorlati megvalósítás rendkívül pazarló módon történt. Például a bodajki népkönyvtárnak szánt könyvszekrényt nem valamelyik dunántúli üzem, hanem a Szegedi Bútorgyár gyártotta le. A papírba csomagolt 65 kilós szekrény 1950 decemberében a szegedi vasútállomásról Cegléd, Budapest és Székesfehérvár állomásokon keresztül – 295 kilométert utazva – egy hét múlva érkezett meg a bodajki állomásra.³⁹ A Népkönyvtári Központ nem tudta ellátni később a megnövekedett igényeket, több helyen a községi tanács adta oda valamelyik kimustrált szekrényét, vagy még ez sem jutott, s akkor a könyveket nem lehetett polcra helyezni, a művek holt anyagként heverték egy ládában – amint azt Mezőszilas esetében is láthattuk.

A népkönyvtárak állománya

Viszont éppen Mezőszilas az egyike azoknak a községeknek, ahol pontosan tudjuk, hogy mely művek képezték az alapító állományt.⁴⁰

A Mezőszilasi Népkönyvtár állományának megoszlása

Szépirodalom	89 db	43 %
Szakirodalom	119 db	57 %
<i>Összesen</i>	<i>208 db</i>	<i>100 %</i>

A Mezőszilasi Népkönyvtár szépirodalmi műveinek a megoszlása

Típus	db	arány
Magyar klasszikusok prózai vagy vegyes műve	12	14 %
Magyar klasszikusok verseskötete	5	6 %
Magyar kortársak prózai vagy vegyes műve	34	38 %
Magyar kortársak verseskötete	4	4 %
<i>Magyar szerzők összesen</i>	55	62 %
Orosz–szovjet írók műve	24	27 %
Egyéb külföldi szocialista, kommunista írók műve	4	4 %
Nyugati klasszikus írók műve	6	7 %
<i>Külföldi szerzők összesen</i>	34	38 %
<i>Összesen</i>	89	100 %

A klasszikus magyar prózairodalmat Eötvös Károly, Jókai, Mikszáth és Móricz Zsigmond néhány regénye képviselte, ezek egészültek ki Kölcsey nemrég megjelent válogatott műveivel. A háború előtti hazai költészetet Ady és József Attila válogatott versei, Arany János válogatott balladái és Bolond Istók-ja reprezentálta.

A kortárs magyar irodalom szinte kizárólag 1950-ben vagy 51-ben megjelent művekből állt.

Az európai nagyrealizmus Andersen Nexrvel volt jelen, Defoe, Molière, Swift és Thackeray egy-egy művén kívül a szépirodalom bő egynegyede orosz vagy szovjetunióbeli szerző munkája volt.

A Mezőszilasi Népkönyvtár szakirodalmi műveinek a megoszlása

ETO főosztályok	db	arány
0 Általános művek	1	1 %
1 Filozófia. Bölcsélet	–	–
2 Vallás. Teológia. Bölcsélet	2	2 %
3 Társadalomtudomány	36	30 %
4 Nyelvtudomány. Filológia	3	2 %
5 Természettudományok	30	25 %
6 Alkalmazott tudományok	36	30 %
7 Művészetek	1	1 %
8 Irodalom	1	1 %
9 Földrajz. Életrajzok. Történelem	9	8 %
<i>Összesen</i>	119	100 %

A szakirodalmi művek több mint fele (66 %), vagy a szerzője révén, vagy a témája vonatkozásában a Szovjetunióhoz kötődött. A társadalomtudományi művek egynegyedének (9 db-nak) Lenin vagy Sztálin volt a szerzője. A természettudományi szakba tartozók nagy részét a Természettudományos kiskönyvtár sorozat ismeretterjesztő füzetek tették ki. Jó arányban szerepeltek a mezőgazdasági témájú művek (24 db), igaz közülük egynek a rizstermesztés, egy másiknak pedig a gyapottermesztés volt a témája. Mindkét földrajzi vonatkozású könyv a Szovjetunióról szólt, az egyetlen életrajzi Sztálinról, a hat történelmi mű viszont mind magyar vonatkozású volt.

A körzeti könyvtár által összeállított mezőszilasi könyvállományt – tematikáját és arányait tekintve – nyugodtan mondhatjuk tipikusnak. Természetesen a kiküldött könyvtári anyag összetétele és mennyisége településenként eltérő volt. Ott, ahol jól szervezték meg a könyvtár propagandáját, a mennyiség okozhatott problémát: *"Ha nem hozzák be a kiadott könyveket jövő héten, nemigen lesz válogatni való"* – írta a körzeti könyvtárnak Zenálkó Etel tanítónő, hercegfalvai népművelési ügyve-

zető, egy héttel a könyvtár 1951. február 26-ai, ünnepélyes megnyitása után,⁴¹ pedig a könyvtár induló állománya a szocialista községnek kijáró 500 kötet volt.⁴²

*

Fejér megyében a könyvtárszervezés üteme hullámszerű volt. Amikor a minisztérium által 1950-re előírt tervet (körzetenként 80 könyvtár) kellett teljesíteni, akkor a kampányba a megyei tanács népművelési alosztálya is besegített. Az alosztály élén akkor a már korábban említett Könczöl Imrét találjuk, akinek irányításával 1950 szeptemberének végén egyidejűleg nyolc helyen,⁴³ majd november második felében további 22 helyen történt meg az új könyvtárak felállítása.⁴⁴ A körzeti könyvtár további szervezőmunkájának eredményeként 122 népkönyvtár jött létre, de ezek között volt gépállomásra, állami gazdaságba, fogházba telepített könyvtár is. A körzeti könyvtár megszűnésével a népkönyvtárak felügyelete, ellátása az 1952 augusztusában alakult megyei könyvtár feladta lett. A Könczöl Imre vezette megyei könyvtár folyamatos szervezőmunkája eredményeként 1953-ra gyakorlatilag minden községben és jelentősebb külterületi lakott helyen ott volt és működött a megyei, illetve a járási hálózatba integrált nyilvános települési könyvtár.

Kedves Kollégák!

Az állam által az 1950-es évek környékén alapított népkönyvtárak azonnal egy fenntartó-ellátó hálózat részévé váltak, s ez által "intézményesültek". Voltak települések, melyek valóban első közkönyvtáraikat üdvözölhették a körzeti könyvtárból odaérkező könyvekben, de voltak olyan települések, ahol az új népkönyvtár-avatás előtt ki kellett selejtezni az egykori népkönyvtárak kedvelt, de politikailag nem aktuális olvasmányait. Mindezek a történések azonban valószínűleg már feledésbe mentek. Azt tapasztalom ugyanis az örömdetes szaporodó településtörténetek forgatásakor, hogy közkönyvtárainknak, különösen a kisebb települések nyilvános könyvtárainak hiteles keletkezéstörténete még nem vált a közös emlékezet részévé, meg sem említődik a település eseményeinek a tárgyalásakor. Ennek pedig csak az lehet az oka, hogy a megyében sok helyütt még nem történt meg az alapítások dokumentumainak a felkutatása és forráskritikai feldolgozása, a hiteles keletkezéstörténet rögzítése és megismertetése.

Előadásomban Fejér megye könyvtártörténetének eddig jórészt feldolgozatlan korszakáról, a népkönyvtár-alapítások időszakáról óhajtottam áttekintést nyújtani. A mai települések nyilvános könyvtáraivá fejlődtek ezek az egykori 150–500 kötetes népkönyvtárak, melyeket az 1950-es évek elején eredetileg azzal a céllal létesítettek, hogy meghatározott eszmeiségű könyveket juttassanak el – kizárólagos olvasmányként – a "széles tömegekhez". A települési népkönyvtárak többségükben túlélték az ideológia diktatúráját, túlélték az ideológia hegemoniáját. Tudjuk, hogy a nyilvános közkönyvtár (public library) létrehozásának valódi célja az volt egykoron, hogy a közösség tagjai szabadon hozzáférhessenek a kulturált szórakozást, az önművelést biztosító bármely dokumentumhoz, információhoz. Ezt tették a települési könyvtárak, amikor már lehetett, ezt teszik ma is, és kívánom, hogy – eredettörténetük biztos ismeretében – ezt tegyék a jövőben is.

Kégli Ferenc

(A Helyismereti Könyvtárosok Szervezete VIII. Országos Tanácskozásán, 2001. július 19-én, Kaposváron elhangzott előadás szövege)

JEGYZETEK

Rövidítések

FML Fejér Megyei Levéltár
VMMK ir. Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár irattára

¹ Filozófiai kislexikon. 4. kiad. Budapest : Kossuth, 1976. p. 198

² Nyolc fejérmegyei falu kapott villanyt Sztálin elvtárs születésnapján. *In.* Fehérvári napló, 1949. dec. 24. p. 5.

³ Szolgásg helyén virágzó élet. Fejér megye múltja, jelene és jövője. Írta és összeáll. a Fejérmegyei Néplap szerkesztő-

ségének munkaközössége. Székesfehérvár, 1953. p. 43.

⁴ Könczöl Imre: "Haldokló hattyúm – szép emlékezet." Morzsák – adalékok a Fejér Megyei Könyvtár őskorához. *In:* Fejér megyei könyvtáros, 1977. 2. sz. p. 5–23.

⁵ Magyarország helységnévtára 1944. Budapest, 1944. p. 19.

⁶ Magyar Minerva. 5. köt. 1912–1913. Budapest, 1915. p. 367. – Magyar Minerva. 4. évf. 1904–1911. Budapest, 1912. p. 524. – Fejér vármegye. Szerk. Schneider Miklós, Juhász Viktor. Budapest, 1937. p. 526. – Magyarországi társas- és közművelődési körök, kereskedelmi-, ipari és gazdasági szakegyletek, valamint dal- és zeneegyesületek címűtára. Összeáll. Koczányi Béla. Kassa, 1899. p. 90. – Fejér vármegye és Székesfehérvár szabad királyi város általános ismertetője és címűtára az 1931–32. évre. Főszerk. F. Szabó Géza. Budapest, 1932. p. 294.

⁷ Szirbik Ferenc: Fejér vármegye, alispáni jelentés 1945. évről. Székesfehérvár, 1946. p. 38–39.

⁸ Sebestyén Géza: Falusi könyvtárak. *In:* Új szántás, 1947. 2. sz. p. 101–104.

⁹ Sebestyén Géza: Falusi könyvtárak. *In:* Új szántás, 1947. 2. sz. p. 101–104.

¹⁰ Voit Krisztina: A magyar közgyűjteményrendszer történetének vázlatja a századfordulótól 1949-ig. 1–2. *In:* Magyar könyvszemle, 1992. 1. sz. p. 23–43., 2. sz. p. 139–156. – Tóth Gyula: A megyei könyvtári hálózat problémátörténete. *In:* Könyvtári figyelő, 1992. 4. sz. p. 660–673. – Voit Krisztina: A közművelődési könyvtárak és a megyei könyvtárak eszméletörténeti problémái. *In:* Fejér megyei könyvtáros, 1993/2-1994/1. p. 6–20.

¹¹ Tóth Gyula: Tévírt vagy torzó? *In:* Könyvtári figyelő, 2000. 1–2. sz. p. 39–64.

¹² Tóth Gyula: Tévírt vagy torzó? *In:* Könyvtári figyelő, 2000. 1–2. sz. p. 39–64.

¹³ A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium határozata: tíz körzeti könyvtár elállítása, egyenként 6 ezer – 6 ezer kötettel. 1947. szept. 18. [Röplap.] Sárospatak, Sárospataki Szabadművelődési Akadémia, 1947.

¹⁴ Fejér megye 1947. október 31. A Fejér megyei alispán a törvényhatóság állapotáról jelent. *In:* Források a népi demokratikus átalakulás Fejér megyei történetéből. 1945–1948. Szerk. Élő Zoltán, Farkas Gábor. Székesfehérvár : MSZMP Fejér Megyei Bizottsága, 1976. p. 241–270. (A körzeti könyvtárról: p. 266.)

¹⁵ FML XXIV–501. 16. doboz. Szabadművelődési Felügyelőség iratai 1949. K–Sz. 1756/1949., 1798/1949.

¹⁶ Kraus, Wolfgang: Kultúra és hatalom. Budapest, 1993. p. 43.

¹⁷ Orosz–magyar könyvészeti szakszótár. Összeáll. az Országos Könyvtári Központ munkaközössége. Budapest : Országos Könyvtári Központ, 1951. p. 114.

¹⁸ Sebestyén Géza: A népkönyvtárak szervezete a Szovjetunióban. *In:* Új szántás, 1948. 5. sz. p. 267–270. – Lenin: Könyvekről, könyvtárakról. Bp. : Kossuth, 1971. p. 228.

¹⁹ Szép ünnepségen adták át rendeltetésének a székesfehérvári körzeti könyvtárat. *In:* Fehérvári napló, 1950. máj. 23. p. 2.

²⁰ Könczöl Imre (Füle, 1918. nov. 11. – Veszprém 1990. máj. 23. Sírja Várpalotán van.) 1949 februárjától a Fejér Vármegyei Szabadművelődési Felügyelőség, majd az utódhivatalok: a Fejér Megyei Népművelési Központ, illetve a Fejér megyei Népművelési Központ vezetője. 1950 augusztusában kapta meg kinevezését a Megyei Tanács VB Oktatási és Népművelési Osztály Népművelési alosztálya, később a vb Oktatási és Népművelési Osztályának vezetésére. 1951 augusztusától az önálló Népművelési Osztály vezetője lett. Ebből az állásából még az év októberében felmentették, s 1951 novemberétől a Székesfehérvári Városi Könyvtár, majd 1952 augusztusától a Megyei Könyvtár vezetője. Az 1956-os forradalom alatti tevékenységéért 1957-ben letartóztatták és elítélték. 1958 augusztusában történt kiszabadulása után biztosítási ügynök, majd 1963-tól a várpalotai városi könyvtár igazgatója 1980-ig, nyugdíjba vonulásáig. – Könczöl Imre: "Haldokló hattyúm – szép emlékezet." Morzsák – adalékok a Fejér Megyei Könyvtár őskorához. *In:* Fejér megyei könyvtáros, 1977. 2. sz. p. 5–23. – Könczöl Imre: Emberként a zajló világban. *In:* Veszprém Megyei Könyvtár évkönyv-

ve, 1987. p. 156–177. – Turainé Matzkó Emma: Élettörténelem. Portrévázlat Könczöl Imréről. *In: Könyvtáros*, 1989. 6. sz. p. 351–353. – [Tóth György István]: In memoriam Könczöl Imre. *In: Fejér megyei könyvtáros*, 1990. 1. sz. p. 57–59. – Halász Béla: A nagy út véget ért... *In: Könyvtáros*, 1990. 10. sz. p. 661–612. – Kégli Ferenc: Adalékok Könczöl Imre fehérvári éveéhez. /Fejér Megyei Tanács, Székesfehérvári Városi Könyvtár./ 1949–1952. *In: Fejér megyei könyvtáros*, 1998. 4. sz. p. 7–11.

²¹ FML XXIV–501 19. doboz. Fejér megye Szabadművelődési Felügyelőjének iratai. 1949. 379/1950. (A Fejér Vármegyei Szabadművelődési Felügyelőség neve ekkora már Megyei Népművelési Központra változott. A korábbi szabadművelődési ügyvezetői tisztség megnevezése is 1950. február elejéig népművelési ügyvezető volt, ezt követően viselték a munkatársak a népművelési ügyvezető címet.)

²² Január közepén átadják rendeltetésének a székesfehérvári körzeti könyvtárat. *In: Fehérvári napló*, 1950. jan. 1. p. 4.

²³ A székesfehérvári körzeti könyvtár megnyitása elé. *In: Fehérvári napló*, 1950. jan. 11. p. 3.

²⁴ FML XXIV–501 19. doboz. Fejér megye Szabadművelődési Felügyelőjének iratai. 1949. 379/1950.

²⁵ 1950. évi 10. számú törvényerejű rendelet április 4-ének, Magyarország felszabadulása napjának nemzeti ünneppé nyilvánításáról. *In: Nehéz esztendőkről krónikája. 1949–1953. Dokumentumok.* Szerk. Balogh Sándor. Budapest : Gondolat, 1986. p. 236.

²⁶ FML XXIV–501 19. doboz. Fejér megye Szabadművelődési Felügyelőjének iratai. 1949. 379/1950.

²⁷ Mácsai Lajosné szül. Kátai Zsuzsanna (Szentés, 1907. dec. 15–1981. máj. 30.) A Népművelési Minisztérium hathetes könyvtárosképző tanfolyamának elvégzése után, 1950. márc. 15-étől a Székesfehérvári Körzeti Könyvtár vezetője. A körzeti könyvtár megszűnte után rövid ideig még a Fejér Megyei Könyvtárban dolgozott. – FML XXI–24. Mácsai Lajosné. – VMMK ir. 865–5/1/1952. – VMMK Kisnyomtatvány-gyűjtemény. Mácsai Lajosné gyászjelentése.

²⁸ Kocsis István (Makó, 1907. máj. 17–?) 1949 áprilisától 1950 júliusáig a mezőszentgyörgyi népkönyvtár könyvtárosa. 1950-ben hathetes könyvtárosképző tanfolyamot végzett. 1950. augusztus 1-jétől a Székesfehérvári Körzeti Könyvtár szervezőkönyvtárosa. A Fejér Megyei Könyvtár megalakulása után annak munkatársa. Könyvtárosi munkaviszonya 1952. dec. 17-én szűnt meg. – FML XXI–24 Kocsis István. – VMMK ir. 865–5/1/1952.

²⁹ VMMK ir. 189/1951.

³⁰ VMMK ir. 81/1951.

³¹ Kétszáz kötetes népkönyvtárat nyitnak Bicskén. *In: Fehérvári napló*, 1950. augusztus 27. p. 4. 1.

³² FML XXIV–501/10. doboz. Kocsi István útijelentései.

³³ VMMK ir. iktatószám nélkül/1950. A tanácsválasztásokkal kapcsolatos feladatok.

³⁴ FML XXIV–501/16. doboz 1949. K–Sz.

³⁵ Könyvtári Minerva. 1996. Bp. : OSZK–KMK, 1997. p. 493–495.

³⁶ VMMK ir. 1950. Könyvtárak kérdőívei és adatszolgáltatásuk. 7. Szár

³⁷ VMMK ir. 281/1951., 173–14/1952., 8652–2/1952.

³⁸ VMMK ir. 101/1951.

³⁹ VMMK ir. 3/1951.

⁴⁰ VMMK ir. 48/1952.

⁴¹ VMMK ir. 55/1951.

⁴² VMMK Ir. 80/1951.

⁴³ VMMK ir. 88/1950.

⁴⁴ FML Fejér Megyei Tanács V. B. IX. Oktatási és Népművelési Osztály iratai. 1326/1950.

Az önkormányzati könyvtárak eredményei, 2000

Míg 1999-ben kettővel csökkent a könyvtárak száma, ebben az esztendőben már nem változott, azaz 102 volt. Három településen szüneteltették a könyvtári szolgáltatásokat: Igaron, Isztiméren és Ráckeresztúron.

Mielőtt a legáltalánosabb eredményeket összehasonlítanánk az 1999. évivel, el kell mondanunk, hogy – sajnálatos tévedés folytán – a Fejér Megyei Könyvtáros tavalyi 1-2. számában közölt statisztika összesítője („Megye összesen”) nem tartalmazta a székesfehérvári könyvtárak adatait. (Minden más stimmel.) Ezért a statisztikai táblázatok végén újra közöljük a legfontosabb adatokat, az 1998. évit is, hogy legalább két év viszonylatában szemlélhessük az esetleges változásokat.

A gyarapodás 2000-ben összesen 48.768 állományegység volt, 2000-rel (6 %) több, mint 1999-ben. 1998-hoz képest viszont már nem lehetünk különösebben elégedettek, mert akkor 51.774 új dokumentumot vásároltak a könyvtárak. Jelentősen nőtt a megyei könyvtárba beszerzett dokumentumok száma (elsősorban az Országos Dokumentumellátási Rendszerben való részvételért kapott támogatás révén). A városok által összesen vásárolt dokumentumok száma elsősorban azért csökkent, mert Sárbogárdon – költségvetési nehézségek miatt – mintegy 1000 kötetet vásároltak kevesebbet, mint 1999-ben. Csósz, Gánt, Nagylók, Sárkeszi, Úrhida esetében azért nem volt gyarapodás, mert az önkormányzatok szerződést kötöttek az Aranybulla Könyvtárral a letéti ellátásra. (Beloianiszban, Kisapostagon, Tabajdon ugyan nőtt az állomány több-kevesebb könyvvel, ám ezek ajándék könyvek voltak, állománygyarapításra nem fordított külön összeget a könyvtár.) Az állománygyarapításra fordított összeg az elmúlt három évben folyamatosan nőtt: 1998-ban 53.430 eFt, 2000-ben 60.257 eFt volt, ám 1998-ban kevesebb pénzből több dokumentumot tudtak vásárolni a könyvtárak, mint 2000-ben. Ugyanakkor megállapítható az is – a vásárolt könyvek átlagárából (1999: 1.269 Ft, 2000: 1.236 Ft) –, hogy a könyvtárak igyekeznek a nem túl drága könyveket beszerezni, illetve igénybe veszik a különféle kedvezményes vásárlási lehetőségeket.

A közölt statisztikánkban nincs részletezve az, hogy az állománygyarapítási összegből mennyi volt a költségvetési előirányzat és az egyéb forrás (pályázat, támogatás). A Könyvtári Intézetnek az 1999. és 2000. évi statisztikai adatokat közlő kiadványai azonban tartalmazzák ezeket. Ebből megállapíthatjuk, hogy 2000-ben mintegy 2,5 millió (!) Ft-tal csökkent a gyarapításra fordítható költségvetési támogatás. Szerencsére pótolták ezt a különböző pályázati források. Ennek kapcsán érdemes megemlítenünk, hogy míg 1999-ben a gyarapításra fordított összeg 21%-a volt pályázati támogatás, 2000-ben már 27%. Elsősorban a megyei könyvtár és városi könyvtárak révén. A városokban – a megyei könyvtárral együtt – 1999-ben 22%-ot, 2000-ben 30%-ot tett ki a pályázati támogatás. A megyei könyvtárban 32%-ról 41%-ra nőtt ez az arány. Érdemes és kell tehát pályázni, ám fel kell hívnunk a figyelmet arra –különösen a községi könyvtárak körében –, hogy ez nem járhat együtt a helyi források csökkentésével. Annál is inkább, mert az érdekeltségnövelő támogatások esetében éppen ezek nagyságát veszik figyelembe. A beiratkozott olvasók száma (59.143 fő) némileg csökkent (- 3 %) az 1999. évihez képest. A megyében a helyben élő lakosság 14,2 %-a beiratkozott olvasó valamelyik közművelődési könyvtárban. Legjobb (20 %-nál több) ez az arány Dunaújvárosban és Gárdonyban, valamint a községek közül Csabdin, Etyeken, Mezőszilason (46 %!) és Szabadbattyánban.

A kölcsönzött dokumentumok száma a beiratkozott olvasókéval egyenes arányban csökkent. Egy olvasó átlagosan 23 dokumentumot kölcsönzött 2000-ben. Átlagosan legtöbbit – 30-nál több könyvet – kölcsönöztek a székesfehérvári, az enyingi és a polgárdi városi, valamint a csóri, etyeki, fehérvárcsurgói, iváncsai, kulcsi, mezőszilasi, nádasdladányi, nagykarácsonyi, nagylóki, pátkai (136 kötet), sáregresi, sárkeresztúri, soponyai könyvtárakban.

Tavaly elsőként szerepelt a statisztikai kérdőívben a helyben használt dokumentumok száma. (Ahhoz, hogy ezt jelenteni tudják a könyvtárak, többször is felhívtuk a figyelmet az adatok rögzítésére a napi statisztikában, illetve - nagyobb könyvtárak részére – javasoltuk a mintavételi felmérések készítését, s annak alapján az éves forgalom megállapítását.) Ezek az adatok nem szerepelnek a mellékelt statisztikában, de megtekinthetők a *Könyvtári Statisztika, 2000* (Könyvtári Intézet, 2001)

című kiadványban. A használt dokumentumok számát legegyszerűbb a könyvtárhasználók számához viszonyítanunk, azaz a statisztikai adatok alapján azt megnézni, hogy egy könyvtárhasználó (= könyvtárlátogató) egy esztendő alatt hány dokumentumot használ helyben. Ez az adat a közművelődési könyvtárakban az országos átlagot tekintve mindössze 0,8, Fejér megyében 0,6 állományegység. (Néhány megyében még ennél is kevesebb, ám Komárom-Esztergom megyében 1,9, Nógrád megyében 1,7 stb.)

A megyei könyvtárban egy könyvtárhasználó évente átlagosan 1 dokumentumot használ helyben a városokban átlagosan 0,7-et. (Legjobb ez az arány a székesfehérvári városi könyvtárban (0,8) legrosszabb Polgárdin (0,04) és Sárbogárdon (0,2).

A 14 éven aluliak helybenhasználata sem aktívabb: egy látogató általában 0,5 dokumentumot használt helyben 2000-ben.

Mind az országos, mind a helyi adatok egy kis meglepetést okoztak, jobb azonban ez az arány, ha a beiratkozott olvasók számához mérjük a helyben használt dokumentumok mennyiségét. Országosan egy beiratkozott olvasó átlagosan 9 dokumentumot használt évente helyben, a városokban 12-öt, a községekben 4-et. A Fejér megyei átlag 9, a városokban 8, a községekben 5 állományegység. Nem vagyunk tehát különösebben lemaradva, de azért ismételtén felhívjuk a kollégák figyelmét az adatok pontos nyilvántartására (tehát a helyben olvasott újságok, folyóiratok, könyvek stb.), a gyermekkönyvtári csoportos foglalkozásokon, vetélkedőkön helyben használt művek számának feljegyzésére. (Miként arra is, hogy egy-egy könyvtárhasználóként kell nyilvántartanunk a telefonon nyújtott információkat is.)

Arató Antal

Martonvásári ünnep

Huszonöt éve működik a Martonvásári Nagyközségi Könyvtár a jelenlegi szervezeti keretei között, az általános iskola épületében. És huszonöt éve vezeti a könyvtárat - nem szűnő lelkesedéssel és egyszerűséggel - Chilla Szilvia, aki e negyedszázad alatt példamutató együttműködést alakított ki az iskolával és egyéb intézményekkel. Nem lévén a településen művelődési ház - önként vállalt feladatként - rendezvények sokaságát szervezte meg a könyvtárban. 1976-tól kezdve több mint 50 író, tudós, előadóművész, közéleti személyiség vett részt valamilyen könyvtári rendezvényen. Mindemmellett a könyvtárban, vagy nyáron a könyvtár melletti osztályteremben rangos kiállításokat (Gross Arnold grafikái, Schéner Mihály festményei, Csavlek Etelka kerámiái stb.) szervezett, amelyek meghitt megnyitó ünnepségei rendre „telt házas” közönséget vonzottak.

Erről a 25 évről emlékezett meg az a *Jubileumi Könyvtári Est*, amelynek megrendezésére ez év április 9-én került sor. A könyvtárat és a könyvtárvezetőt elsőként dr. Szabó Tibor, a HatáronTúli Magyarok Hivatalának elnöke (a rendezvény egyik védnöke) köszöntötte, majd e sorok írója és Kiss Gábor alpolgármester szólt a könyvtár elmúlt huszonöt évéről és jelenéről. És persze megszólaltak a könyvtárhasználók is, felelevenítve mindazt, amit a könyvtár jelentett és jelent számukra. Ezt követően Chilla Szilvia tartott *Emlékképek a könyvtár történetéből* címmel hangulatos élménybeszámolót. A többször emlegetett irodalmi estek hangulatát pedig Havas Judit idézte fel, amikor - Sipos Péternek, a Muzsikás együttes primásának közreműködésével - Kányádi Sándor verseiből adott elő egy csokorra valót. Ráadásként Mohai Gábor TV-bemondó, előadóművész beszélgetett Havas Judittal, s bemutatta a művésznőnek Sipos Mihállyal készített *Piros csodák* című cd-jét.

E rövid tudósítás végén mit is tehetnénk egyebet, minthogy további eredményes munkát, sok örömet kívánunk Chilla Szilviának és kolléganőjének, a könyvtár fenntartójának pedig azt, hogy az eddigi támogatás további biztosítása mellett teremtsen lehetőséget a könyvtár korszerűsítésére.

	Lakos	Ter.	Gyarapod.	Áll. gyarap.	Lelt. áll.	Befiratk.	Kölcs.	Besz. kvóta	Ellátottság	Olv.ellátotts.	Olv. arány	Olv. érdeklőd.	Átlagár
település		m2	(áll. egys.)	összege (eFt)	2000. XII. 31.	olvasó	dok.	(Ft/lakos)	(áll./lakos)	(áll./olvasó)	(olv./lakos)	(kölc dok./olv.)	(Ft/gyarap.)
Városok													
1. Székesfehérvár MK	105119	2390	8113	14364	291005	10158	195696	137	3	29	9.7	19	1770
2. Székesfehérvár VK	105119	1090	4473	5382	210215	7729	259925	51	2	27	7.4	34	1203
Szfvár össz.:	105119	3480	12586	19746	501220	17887	455621	188	5	28	17.0	25	1569
3. Bicske	11231	563	1202	1573	56574	1709	29560	140	5	33	15.2	17	1309
4. Dunaújváros	55043	2128	6758	6409	173579	11534	189850	116	3	15	21.0	16	948
5. Enying	7215	326	1180	1484	32822	1184	30923	206	5	28	16.4	26	1258
6. Ercsi	8267	152	591	906	22306	781	28528	110	3	29	9.4	37	1533
7. Gárdony	8071	428	1511	1979	38612	1623	44428	245	5	24	20.1	27	1310
8. Mór	14524	503	1545	3101	82313	1975	55392	214	6	42	13.6	28	2007
9. Polgárdi	6192	142	432	820	17418	838	30216	132	3	21	13.5	36	1898
10. Sárbogárd	13679	562	817	1826	67858	2445	60753	133	5	28	17.9	25	2235
Városok össz.:	124222	4804	14036	18098	491482	22089	469650	146	4	22	17.8	21	1289
Községek													
11. Aba	4230	90	282	394	11589	225	5261	93	3	52	5.3	23	1397
12. Adony	3610	80	163	240	12673	323	4234	66	4	39	8.9	13	1472
13. Alap	2115	60	304	228	7380	397	5600	108	3	19	18.8	14	750
14. Alcsútdoboz	1368	50	35	61	6887	132	270	45	5	52	9.6	2	1743
15. Alsószentiván	680	42	207	376	6120	110	1205	553	9	56	16.2	11	1816
16. Bakonycsernye	3184	107	140	219	12387	407	7845	69	4	30	12.8	19	1564
17. Balinka	952	48	104	110	7743	87	2557	116	8	89	9.1	29	1058
18. Baracs-Apátsz.	3111	125	197	352	15121	155		113	5	98	5.0	0	1787
19. Baracska	2602	65	113	81	5788	70	476	31	2	83	2.7	7	717
20. Beloianisz	1143	100	55	0	9460	83	65	0	8	114	7.3	1	0
21. Besnyő	1846	42	76	63	6924	99	1269	34	4	70	5.4	13	829
22. Bodajk	3984	200	255	456	14399	559	8819	114	4	26	14.0	16	1788
23. Cece	2828	78	121	228	10336	275	3395	81	4	38	9.7	12	1884
24. Csabdi	1148	48	303	186	10350	275	4954	162	9	38	24.0	18	614
25. Csákberény	1226	48	0	0	7177	262	819	0	6	27	21.4	3	0
26. Csákvár	5159	200	364	787	24522	638	15935	153	5	38	12.4	25	2162

	Lakos	Ter.	Gyarapod.	Áll. gyarap.	Lelt. áll.	Befiratk.	Kölcs.	Besz. kvóta	Ellátottság	Olv.ellátotts.	Olv. arány	Olv. érdeklőd.	Átlagár
település		m2	(áll. egys.)	összege (eFt)	2000. XII. 31.	olvasó	dok.	(Ft/lakos)	(áll./lakos)	(áll./olvasó)	(olv./lakos)	(köles dok./olv.)	(Ft/gyarap.)
27 Csókakö	1047	36	41	82	5663	156	1492	78	5	36	14.9	10	2000
28 Csór	1605	42	108	93	7055	155	4018	58	4	46	9.7	26	861
29 Csősz	1040	60	0	0	4513	102	3127	0	4	44	9.8	31	0
30 Dég	2657	90	581	726	11312	294	6730	273	4	38	11.1	23	1250
31 Előszállás	3742	133	110	152	15374	301	5354	41	4	51	8.0	18	1382
32 Etyek	3312	158	982	1180	21924	858	37130	356	7	26	25.9	43	0
33 Fehérvárcsurgó	1840	102	43	42	7801	55	2394	23	4	142	3.0	44	977
34 Felcsút	1657	66	590	332	7011	110	1265	200	4	64	6.6	12	563
35 Füle	823	70	15	70	4612	61	898	85	6	76	7.4	15	4667
36 Gánt	790	60	0	0	5383	35	306	0	7	154	4.4	9	0
37 Gyúró	1128	42	56	70	5757	102	1004	62	5	56	9.0	10	1250
38 Hantos	963	48	110	234	4350	131	1023	243	5	33	13.6	8	2127
39 Igar	1072	20	0	0	7689	0	0	0	7	0	0.0	0	0
40 Iszkaszentgyörgy	1644	70	154	248	9340	54	1254	151	6	173	3.3	23	0
41 Isztimér	921	48	0	0	8824	0	0	0	10	0	0.0	0	0
42 Ivácsa	2579	45	161	207	9819	144	4425	80	4	68	5.6	31	1286
43 Jenő	1202	25	47	21	3403	77	486	17	3	44	6.4	6	447
44 Kajászó	1003	40	160	140	4560	136	961	140	5	34	13.6	7	875
45 Káloz	2438	200	195	260	11864	323	6600	107	5	37	13.2	20	1333
46 Kincsesbánya	1565	142	178	275	16338	192	3110	176	10	85	12.3	16	1545
47 Kisapostag	1221	20	141	0	4444	16	540	0	4	278	1.3	34	0
48 Kisláng	2636	91	479	988	14176	320	6543	375	5	44	12.1	20	2063
49 Kőszárhegy	1236	20	12	38	2418	130	589	31	2	19	10.5	5	3167
50 Kulcs	1740	50	3456	105	5120	77	714	60	3	66	4.4	9	30
51 Lajoskomárom	2410	60	47	60	9955	132	5537	25	4	75	5.5	42	1277
52 Lepsény	3192	125	421	578	9342	185	3257	181	3	50	5.8	18	1373
53 Lovasberény	2736	114	314	382	9772	359	5185	140	4	27	13.1	14	1217
54 Magyaralmás	1512	150	59	155	6917	173	572	103	5	40	11.4	3	0
55 Mány	2182	60	255	282	9231	179	5100	129	4	52	8.2	28	1106
56 Martonvásár	4977	110	560	1055	19749	723	13680	212	4	27	14.5	19	1884
57 Mátyásdomb	784	36	106	61	4055	55	902	78	5	74	7.0	16	575
58 Mezőfalva	4792	250	2909	1130	28667	847	27193	236	6	34	17.7	32	388

	Lakos	Ter.	Gyarapod.	Áll. gyarap.	Leht. áll.	Beíratk.	Kölcs.	Besz. kvóta	Ellátottság	Olv.ellátotts.	Olv. arány	Olv. érdeklőd.	Átlagár
település		m2	(áll. egys.)	összege (eFt)	2000. XII. 31.	olvasó	dok.	(Ft/lakos)	(áll./lakos)	(áll./olvasó)	(olv./lakos)	(kölcs dok./olv.)	(Ft/gyarap.)
59. Mezőkomárom	1076	70	0	0	6452	118	840	0	6	55	11.0	7	0
60. Mezőszentgyörgy	1355	100	91	124	6966	60	1329	92	5	116	4.4	22	1363
61. Mezőszilas	2332	268	703	1211	17723	1077	19971	519	8	16	46.2	19	1723
62. Moha	417	25	0	0	1666	12	477	0	4	139	2.9	40	0
63. Nadap	401	40	0	0	3322	30	215	0	8	111	7.5	7	0
64. Nádasszilas	1854	70	103	127	10694	162	7523	69	6	66	8.7	46	1233
65. Nagycenk	1537	30	86	40	5755	75	3693	26	4	77	4.9	49	465
66. Nagylók	1134	25	0	31	5783	112	4293	27	5	52	9.9	38	0
67. Nagyveleg	646	32	26	35	5667	44	755	54	9	129	6.8	17	0
68. Nagyvenyim	3697	120	544	385	14723	371	19800	104	4	40	10.0	53	708
69. Pákozdi	2504	56	67	102	9438	103	4446	41	4	92	4.1	43	1522
70. Pátka	1663	40	74	127	7951	92	12468	76	5	86	5.5	136	1716
71. Pázmánd	1900	64	261	210	7745	84	4820	111	4	92	4.4	57	805
72. Perkáta	4009	240	205	889	17129	624	28009	222	4	27	15.6	45	4337
73. Pusztaszabolcs	6065	131	319	546	13619	529	8859	90	2	26	8.7	17	1712
74. Pusztavám	2576	86	111	103	12345	145	2240	40	5	85	5.6	15	928
75. Rácalmás	3718	80	51	150	9108	255	3443	40	2	36	6.9	14	2941
76. Ráckeresztúr	3103	60	0	0	5169	0	0	0	2	0	0.0	0	0
77. Sáregres	808	60	95	87	6315	63	2701	108	8	100	7.8	43	916
78. Sárkeresztes	1488	35	130	52	4933	165	4565	35	3	30	11.1	28	400
79. Sárkeresztúr	2361	37	162	528	5206	60	4465	224	2	87	2.5	74	3259
80. Sárkeszi	537	30	0	77	1648	33	779	143	3	0	6.1	0	0
81. Sárosd	3334	130	199	189	10821	348	8291	57	3	31	10.4	24	950
82. Sárszentágota	1333	25	20	30	6155	59	516	23	5	104	4.4	9	1500
83. Sárszentmihály	2716	48	198	247	7782	217	1388	91	3	36	8.0	6	1247
84. Seregélyes	4134	125	335	536	17903	422	9401	130	4	42	10.2	22	1600
85. Soponya	1819	24	12	13	6169	37	1938	7	3	167	2.0	52	1083
86. Söréd	438	26	50	89	2784	61	452	203	6	46	13.9	7	1780
87. Sukoró	849	40	58	43	4432	85	674	51	5	52	10.0	8	741
88. Szabadbattyán	4488	88	221	502	13113	1016	25900	112	3	13	22.6	25	2271
89. Szabadegyháza	2354	80	455	436	7007	247	5242	185	3	28	10.5	21	958
90. Szabadhidvég	919	60	49	55	5743	91	2118	60	6	63	9.9	23	1122

	Lakos	Ter.	Gyarapod.	Áll. gyarap.	Lelt. áll.	Befiratk.	Köles.	Besz. kvóta	Ellátottság	Olv.ellátotts.	Olv. arány	Olv. érdeklőd.	Átlagár
település		m2	(áll. egys.)	összege (eFt)	2000. XII. 31.	olvasó	dok.	(Ft/lakos)	(áll./lakos)	(áll./olvasó)	(olv./lakos)	(kölc. dok./olv.)	(Ft/gyarap.)
91 Szár	1691	36	80	100	8775	83	889	59	5	106	4.9	11	1250
92 Tabajd	875	45	34	0	4740	168	2087	0	5	28	19.2	12	0
93 Tác	1495	53	514	132	5789	105	1681	88	4	55	7.0	16	257
94 Tordas	1557	105	534	579	8605	254	5243	372	6	34	16.3	21	1084
95 Úrhida	1429	8	0	36	1896	60	1762	25	1	32	4.2	29	0
96 Vajta	1002	42	96	92	6252	64	1441	92	0	0	0.0	0	0
97 Vál	2333	50	17	19	8975	215	1245	8	4	42	9.2	6	1118
98 Velence	4157	205	703	946	19045	410	5842	228	5	46	9.9	14	1346
99 Vereb	812	94	32	55	4399	59	236	68	5	75	7.3	4	1719
00 Vértesacsa	1762	76	33	80	7313	134	2124	45	4	55	7.6	16	2424
01 Vértesboglár	896	16	205	260	6164	75	2170	290	7	82	8.4	29	1268
02 Zámoly	2159	53	264	403	8921	164	1450	187	4	54	7.6	9	1527
Községek össz.:	189365	7094	22146	22413	817434	19167	431874	118	4	43	10.1	23	1012

Az elmúlt három év adatai

2000 Szfvár össz.:	105119	3480	12586	19746	501220	17887	455621	188	5	28	17.0	25	1569
00 Városok össz.:	124222	4804	14036	18098	491482	22089	469650	146	4	22	17.8	21	1289
00 Községek össz.:	189365	7094	22146	22413	817434	19167	431874	118	4	43	10.1	23	1012
00 Megye össz.:	418706	15378	48768	60257	1810136	59143	1357145	144	4	31	14.1	23	1236

1999 Szfvár össz.:	106217	3454	11455	16663	497077	19392	480803	157	5	26	18.3	25	1455
99 Városok össz.:	118623	5224	15279	20321	476057	21035	425486	171	4	23	17.7	20	1330
99 Községek össz.:	196009	6920	19395	21575	823390	20583	496172	110	4	40	10.5	24	1112
99 Megye össz.:	420849	15598	46129	58559	1796524	61010	1402461	139	4	29	14.5	23	1269

1998 Szfvár össz.:	106217	3454	12311	15579	495114	18829	507277	147	5	26	17.7	27	1265
98 Városok össz.:	118623	5224	16791	18500	478968	20525	411859	156	4	23	17.3	20	1102
98 Községek össz.:	198000	6987	22672	19351	814006	21068	506785	98	4	39	10.6	24	854
8 Megye össz.:	422840	15665	51774	53430	1788088	60422	1425921	126	4	30	14.3	24	1032

Beszámoló az „Olvasás évé”-hez kapcsolódó rendezvények támogatására nyert összeg felhasználásáról

A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár az NKA Könyvtári Kollégiumától több – 2000-ben és 2001-ben megvalósítandó - rendezvényre nyert összesen 600.000 Ft támogatást. A támogatást a következő programok szervezése során használtuk fel.

- Vörösmarty Mihály születésének bicentenáriuma alkalmából megyei vetélkedőt szerveztünk általános iskolák felső tagozatos tanulói részére. Elsőként egy rejtvenyfüzetet készítettünk, ezt kapták meg az iskolák és a könyvtárak, majd a legjobb megfejtéseket beküldő csapatok között a megyei könyvtár gyermekkönyvtárában szerveztünk vetélkedőt. A vetélkedőn 20 csapat vett részt, a zsűri tagjai dr. Kerényi Ferenc, dr. Birck Edit és Horváth Júlia irodalomtörténészek voltak. (A résztvevők értékes könyvjutalmakat, emléklapokat kaptak, valamint tiszteletdíjat kaptak a legjobb csapatok felkészítői is.)
- A Székesfehérvári Városi Könyvtárral közösen – szintén a Vörösmarty évfordulóhoz kapcsolódóan – prózamondó versenyt hirdettünk „Gondolatok a könyvtárban” címmel. (A verseny győztese könyvjutalmat kaptak, tiszteletdíjat fizettünk a zsűri tagjainak.)
- A decemberi gyermekkönyvhét alkalmából író-olvasó találkozót szerveztünk a Székesfehérvári Városi Könyvtárban Balajthy Ferenc költővel. A szerző megzenésített verseit Cserta Gábor és Cserta Balázs adták elő. Szintén a gyermekkönyvhéten kiállítást rendeztünk, előadást tartottunk Andersenről, a Szórakaténusz Játékmúzeum gyűjteménye alapján. (Tiszteletdíjakat fizettünk.)
- 2001-ben – a Magyar Kultúra Napján – *Nemzeti önazonosság – olvasási kultúra* címmel szerveztünk tanácskozást. Előadó volt Pomogáts Béla, az Írószövetség elnöke, korreferensek: Mezey Katalin, Nagy Gábor, Péntek Imre írók. (Részükre fizettünk tiszteletdíjat.)
- A Költészet Napjához kapcsolódóan – A Szabadművelődés Házával együtt – vetélkedőt szerveztünk József Attiláról a megyei középiskolák által benevezett csapatok részvételével. A vetélkedőn összesen 30 csapat vett részt. (Tiszteletdíjat a zsűri tagjainak, valamint a forgatókönyv készítőjének fizettünk. A győztes csapatok ajándék könyvcsomagokat kaptak.) Szintén a Költészet Napjához kapcsolódva két rendhagyó irodalomórát szerveztünk T. Döry Magdolna versmondó közreműködésével.
- Egyéb rendezvények: Barlay Ö. Szabolcs Prohászka Ottokárról szóló könyvének bemutatója, író-olvasó találkozók Janikovszky Évával.

Milyen emberek az írók, avagy az író-olvasó találkozók hatékonyságáról

Az *Olvasás éve* jegyében az elmúlt időszakban három Fejér megyei település (Adony, Ercsi, Martonvásár) általános iskoláinak 6. osztályos tanulói körében (4 osztályban) 4-4 rendhagyó irodalomórát, azaz író-olvasó találkozót rendeztünk Kamarás István, Mezey Katalin, Balajthy Ferenc és Sobor Antal részvételével. Azért négyet és ugyanabban a körben, mert gyakorlati tapasztalataink alapján tudjuk, hogy egy-egy alkalmi találkozó aligha befolyásolhatja érdemben az olvasói szokások alakulását. (Mindezzel egyáltalában nem becsüljük le ezek jelentőségét.)

A találkozókát megelőzően felmérést készítettünk a tanulók olvasási szokásairól, olvasmányairól. Kiderült, hogy a gyerekek olvasásra naponta átlagosan 27 percet, a televízió nézésre ennek a hatszorosát, átlagosan 3 órát fordítanak. A családok 12 %-ában nincs olyan családtag, aki rendszeresen olvas, 31 %-ában nem fizetnek elő újságra, folyóíratra, átlagosan a gyerekek 39 %-a nem kapott ajándékkönyvet a „közelmúltban vagy régebben”.

A felmérés idején a válaszadók 20 %-a nem olvasott könyvet, akik olvastak, azok elsősorban a kötelező olvasmányokat, 60 %-uk az *Egri csillagokat*. (Egy jellemző válasz a Jelenleg olvasol-e valamit? kérdésre: „Igen, az *Egri csillagokat*, de azt muszáj!”) Nem feladatunk a felmérés eredményeinek részletes ismertetése, legfeljebb még csak azt említjük meg, hogy olyan könyv, amit jó szívvel ajánlanának a barátaiknak, a megkérdezettek 30 %-ának nem volt.

A vizsgálódás eredményeit ismertettük magyartanárokkal, könyvtárosokkal és íróvendégekkel is. Az utóbbiak már ezek birtokában beszélgettek a gyerekekkel az olvasásról, olvasmányaikról amellet, hogy természetesen saját műveiket is bemutatták, részleteket olvastak fel azokból. A pedagógusok pedig az órákon ajánlották az íróvendégeink könyveit, azokat, amelyeket sikerült megfelelő példányszámban összeszedni a megyéből.

Az író-olvasó találkozókat követően újabb kérdőíves felmérést végeztünk, hátha észlelünk bizonyos elmozdulásokat az olvasási szokásokban. Amint számítottunk rá, gyökeres változásokat nem állapíthattunk meg, elsősorban az olvasás presztízse nőtt a tanulók körében. (A találkozóknak, a dedikált ajándékkönyvek sokaságának híre ment az iskolákban, ezért több más osztályban is kezdeményezték az íróvendégek meghívását.)

Nos, az olvasás-írás presztízisével állnak bizonyos összefüggésben a *Szerinted milyen emberek az írók? Milyen élményt jelentett az írókkal való találkozás?* kérdésre adott válaszok. A megkérdezettek mindössze 9 %-a volt negatív, elutasító véleményen: *Nem bírom őket, olyanok, mint a papok, állandóan szövegelnek; Nem volt jó, unalmas volt... végig felolvastak meg beszéltek... Olyan unalmas volt, mint a föld... Egész unalmas volt az egész, mert nem érdekel az írás... Unalmas volt... Ez abban nyilvánul meg, hogy nem szeretem a gyermekverseket... Kicsit unalmas volt... Az egész egy nagy... volt, ráadásul olyan írókkal találkoztunk, akikről még soha nem hallottam...* (Láthatjuk: őszinte válaszadásra kértük a résztvevőket, akik a kérdőíveket név nélkül töltötték ki. Az utóbbi idézet szerzője egyébként olvasmányairól így vallott: *NEM olvasok semmit, de nem érek rá és nem is érdekel semmi!*) Ezek a válaszadók az írókról nem nyilatkoztak.

A pozitív válaszokat többféle módon csoportosíthatjuk. Számunkra is meglepetést okozott, hogy az írókra vonatkozó leggyakoribb jelzők között a „kedves”, „rendes”, kifejezések szerepeltek. (Netán ritkán találkoznak ismeretlen, ám kedves emberekkel?) Néhány példa: *„Szerintem jó érzésű, kedves emberek, nagyon jó, hogy léteznek... Szerintem azok nagyon jó emberek, akik ezt a szakmát választják... Szerintem kedves emberek, mindegyiknek jó a tulajdonsága... Nagyon kedvesek, lekötik az embert... Szerintem nagyon barátságosak... ...és barátságosak, és jó, hogy ide jöttek, mert nem kell nekünk elmenni hozzájuk... Kedves emberek... Kedvesek, humorosak... Kedvesek, rendesek, igen viccesek... Szerintem rendes emberek... Nagyon aranyosak... stb.* Láthatjuk a felsorolt példákban is, hogy értékelték a gyerekek az írók humorérzékét, ami nélkül bizony elég unalmas egy rendhagyó óra.

A válaszadók mintegy 60 %-a utalt valamilyen módon másként is arra, hogy az írók bizonyos megkülönböztetett helyet nyertek el értékítéletükben. Ez általában a „jó fej” kifejezéssel párosult: *Jó fejek és mókások... Jó fejek és kedvesek... Jó emberek, nagyon érdekesek... Jó fejek, de néha kicsit unalmasak... Érdekes, művelt, jó elmével rendelkező emberek. Persze dilisek... Az írók olyan emberek, akik tele vannak érzelmekkel... stb.*

A pozitív megítélés ugyanakkor – igen sok esetben – párosult azzal a felismeréssel, hogy az írók valójában nem valami különleges lények (még lehet, sokan ezt várták), hanem „olyan emberek, mint mi”... *Beszélgettek saját életükről, ez volt benne a jó. Szerintem az írók olyanok, mint mi... Nem volt unalmas. Az írók olyan emberek, mint mi... Az írók ugyanolyan emberek, mint mi, csak le tudják írni a gondolataikat... Ugyanolyanok, mint a többi ember, csak élénkebb a fantáziájuk... Az írók olyan emberek, mint mi, csak nekik sokkal nagyobb a fantáziájuk. Nekem is jó a fantáziám, csak én nem tudom olyan jól leírni... Szerintem olyan emberek, mint mi, csak szeretnek írni... stb., stb.*

Láthatjuk, hogy az írók iránt kialakult érzések, felismerések jelentős nyereségei voltak a találkozóknak. Ennek megvalósulásához azonban jelentősen hozzájárult még egy olyan motívum, amit a válaszadók közül sokan említettek, s amely különösen emlékezetessé tette számukra a szemé-

lyes találkozókat. Mégpedig az, hogy az írókkal lehet beszélgetni. *Jó volt, amikor beszélgettünk... Érdekes volt velük beszélgetni... Nagyon jó volt tőlük kérdezni, velük beszélni... Jó volt benne, hogy lehetett kérdezni tőlük az életükről pár dolgot... Nagyon tetszett, hogy mi is kérdezhettünk tőlük... Érdeklük őket a gyerekek véleménye... Tetszett, hogy kérdezhettem tőlük bármit... Az volt a legjobb, amikor beszélgettünk... stb.* (Meglehet, hogy az írók önkéntelenül rájöttek arra, amire az iskolai órákon nem annyira kerül sor, s amiről Karácsony Sándor így írt: „Jaj, jaj, százszorosan jaj az olyan diákéletnek, ahol nem a diák kérdez és nem a tanár felel a kérdésekre.”)

A bevezetőben említett adatokra utalva végezetül megemlítjük: a kísérlet előtt a tanulók 20 %-a egyáltalán nem, másik 20 %-uk csak „muszájból” olvasott, ugyanakkor a találkozókról elutasító, rossz véleménye csak 9 %-nak volt. A programban résztvevők 91 %-ának – még ha közülük sokan nem is olvasnak – kifejezetten jó (ismételjük meg a legfontosabb motívumokat: *kedves emberek, jó fejek, olyanok, mint mi, lehet velük beszélgetni*) véleményük lett a kortárs írókról. *Vajha mi-kor lesz ilyen véleményük a műveikről is?* Emlékeik, benyomásaik minden bizonnyal hozzájárulnak majd ahhoz, hogy a korábbiakhoz képest nagyobb bizalommal vegyenek majd kézbe egy-egy ilyen könyvet.

Arató Antal

A "KORSZERŰ KÖNYVTÁRI RENDSZER, KORSZERŰ KÖNYVTÁRI KÖRNYEZET" CÍMŰ PÁLYAZAT NYERTESEINEK LISTÁJA

Település	Pályázó neve	Pályázati cél	Kapott összesen
Enying	Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár	Bútorvásárlásra	200 000
Enying	Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár	Számítástechnikai fejlesztésre	250 000
Ercsi	Eötvös József Művelődési Ház és Könyvtár	Bútorvásárlásra	127 000
Gárdony	Városi Könyvtár	Bútorvásárlásra és számítástechnikai fejlesztésre	300 000
Polgárdi	Városi Könyvtár	Bútorvásárlásra	200 000
Polgárdi	Városi Könyvtár	Számítástechnikai fejlesztésre	250 000
Sárbogárd	Madarász József Városi Könyvtár	Számítástechnikai fejlesztésre.	250 000
Székesfehérvár	Kodolányi János Főiskola	Számítástechnikai fejlesztésre	500 000
Székesfehérvár	Nyugat-Magyarországi Egyetem Földmérési és Földrendezői Főiskolai Kara	Bútorvásárlásra	200 000
Székesfehérvár	Városi Könyvtár	Mozgássérültek által is használható könyvtári bejárat és mellék-helyiség kialakítása.	1 000 000
Székesfehérvár	Városi Könyvtár	Bútorvásárlásra	200 000
Székesfehérvár	Városi Könyvtár	Számítástechnikai fejlesztésre	250 000
			összesen: 3 727 000

A számítógépes ellátottság Fejér megye könyvtáraiban

Az utóbbi években a könyvtárak értékelése kapcsán a hagyományos mutatók (pl. állománygyarapítási összeg, olvasóforgalmi adatok stb.) mellett egyre nagyobb szerepet kap a számítógépes ellátottság kérdése is.

Különösen igaz ez a városok és a nagyobb települések könyvtárai esetében, ahol - ezt nyugodtan kimondhatjuk - mára már alapkövetelménynek kell(ene) tekinteni a számítógépek meglétét és a különböző könyvtári munkafolyamatokban történő alkalmazását. Úgy véljük, hogy ebben a könyvtárosok - még ha a számítógépekkel szembeni kezdeti idegenkedés nem is tűnt el teljesen - alapvetően egyetértenek.

A könyvtári statisztikában azonban (bár korábban volt ugyan egy kiegészítő adatlap a technikai eszközökre vonatkozólag), számítógépes ellátottságra irányuló kérdések nem szerepelnek. Pedig hasznos lenne, ha a könyvtárak ismernék egymás helyzetét, hiszen a statisztikai kimutatásokban közölt költségvetési adatokhoz és állománygyarapítási összegekhez hasonlóan, a tájékozódáson és összehasonlításon túlmenően, érvként is fel lehetne használni, ha a fenntartóktól fejlesztési igényekhez vagy pályázatokhoz kívánnak támogatást szerezni. Ezért összeállítottunk és körzeadunk egy táblázatot, amely városi könyvtáraink legfontosabb adatait tartalmazza. Nem merültünk bele a technikai részletekbe, csupán egy vázlatos áttekintést kívánunk nyújtani, amiből kiderül, hogy jelen időszakban milyen a városi könyvtárak felszereltsége.

Az adatokból látható, hogy a megye városi könyvtárai elkezdtek a számítógépes fejlesztéseiket. Minden könyvtárban van már minimum 1 számítógép, még a nemrégén városi rangot kapott települések könyvtárai (Polgárdi, Ercsi) is rendelkeznek számítógéppel. Igaz, Polgárdi esetében csak egy korszerűtlen, az iskolától átvett gép található, amit egy sokat tudó írógép szintjén hasznosítanak, de jó hír, hogy a NKÖM *"Korszerű könyvtári rendszer, korszerű könyvtári környezet"* pályázatán 250 ezer Ft-ot nyert az intézmény számítástechnikai fejlesztésre.

Ercsi, Polgárdi és Dunaújváros kivételével minden könyvtár a Texlib programot vásárolta meg A megye városi könyvtárai tehát - a jövőbeni könnyebb együttműködés valamint a (közös és egyéni) pályázatokon való sikeres részvétel érdekében azonos integrált könyvtári rendszer beszerzése mellett döntöttek. Dunaújváros a számítógépes rendszerét jóval korábban, a megye más könyvtárait megelőzve építette ki. Polgárdi nem rendelkezik könyvtári programmal, Ercsi pedig a Szirén programot vásárolta meg.

Internet kapcsolattal és használati lehetőséggel Polgárdi és Mór kivételével minden intézmény rendelkezik. Móron korábban a Soros Alapítvány támogatásával két éven keresztül volt Internet hozzáférési lehetőség, amely a tavalyi évben megszűnt. 2001. szeptember 1-től kezdődően azonban ismét van internet kapcsolata a könyvtárnak.

Multimédiás (és CD-Rom-meghajtóval felszerelt) számítógép(ek) szintén minden könyvtárban megtalálható(ak). Az olvasók számára tehát az internethasználton kívül, a CD-ROM-ok, számítógépes adatbázisok használata is biztosított.

A táblázatból kitűnik, hogy a nagyobb városok könyvtárainak jobb a számítógépes ellátottsága, ez a kedvezőbb pénzügyi háttér mellett a kedvezőbb pályázati lehetőségekkel is összefügg.

A községi könyvtárakban szintén kezdenek megjelenni a számítógépek. Egyre több - főként a nagyobb településeken - könyvtár rendelkezik már számítógéppel. Erről a 2. táblázat erről ad áttekintést.

Hegyi Tamás

Könyvtár neve	PC-k száma	Olvasói gépek száma	Internetes gépek száma	Internetes olvasói gépek száma	Operációs rendszer	CD-ROM megbajtói gépek száma	Multimédiás gépek száma	Hálózatba kötött gépek száma	Nyomtatók száma	Integrált könyvtári rendszer	Internetes képes. formája	Internetes kapcsolati finansz.
Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár, Székesfehérvár	41	9	15	2	Win 95-98-NT MS-DOS 6.22	15	6	34	8	Texlib	Bérelt vonal	saját költség., + 10Ft/perc
Városi Könyvtár, Székesfehérvár (Budai u.)	7	1	4	1	Win 95, 98, Linux	6	2	6	3	Texlib	Kábel modem	pályázat + Soros + saját
Városi Fiókkönyvtár, Székesfehérvár (Széna tér)	3	1	2	1	Win 98	3	2	3	1	-	Modem	Digital Regia támogatásával
Városi Fiókkönyvtár, Székesfehérvár (Sziget u.)	1				Win 98 SE	1	1		1	-		
Városi Fiókkönyvtár, Székesfehérvár (Zsolt u.)	1				Win 98 SE	1	1		1	-		
Nagy Károly Városi Könyvtár, Bicske	7	4	6	3	Win 95-98	6	3		2	Texlib	modem	saját, + 400Ft/óra
József Attila Városi Könyvtár, Dunaújváros	11	2	6	2	Win 95-98, MS-DOS 6.22	8	8	11	8		Bérelt vonal	saját költség., + 10Ft/perc
Vas Gereben Városi Könyvtár, Enying	2	1	1	1	Win 95	2			2	Texlib	Modem	saját költség., + 10Ft/perc
Eötvös József Művelődési Ház és Városi könyvtár, Ercsi	2	1	1	1	Win 95	2	1		2	Sziren	Modem	500Ft/óra
Városi Könyvtár, Gárdony	7	4	2	2	Win 95-98,	2	2			Texlib	Kábel hálózat	5Ft /perc
Radó Antal Városi Könyvtár, Mór	8	2	1	1	Win 95-98, MS-DOS 6.22	8	2	8	4	Texlib	Modem(?)	Saját költség+ 10 Ft/perc
Városi Könyvtár, Polgárdi	1				Dos 6.0					-	-	-
Madarász József Városi Könyvtár, Sárbbgárd	3	2	1	1	Win 95	3	3		2	Texlib	Modem	saját költség., + 10Ft/perc
	94	27	39	17		57	31	62	34			

Számítógéppel rendelkező Fejér megyei községi könyvtárak

Könyvtár , település megnevezése	számítógé- pek száma	olvasói gé- pek száma	internetes gépek száma	könyvtári szoftver	internetes olvasói gépek	E-mail
ÁMK Könyvtára, Adony	1		1	Szírén		muvhaz@elender.hu
Községi Könyvtár, Alsószentiván	1					xzara@freemail.hu
ÁMK Könyvtára, Baracs	1					
Nagyközségi Könyvtár, Bodajk	1		1	Szírén		konyvtar@interware.hu
Községi Könyvtár, Csákberény	1					
Nagyközségi Könyvtár, Csákvár	2		1	Szírén		
ÁMK Könyvtára, Dég	1		1	Szírén		pestine@freemail.hu
Községi Könyvtár, Isztimér	4					
ÁMK Községi Könyvtá- ra, Iváncsa	1					
Községi-Iskolai Könyv- tár, Káloz	1					
Községi Könyvtár, Lovasberény	1					
Nagyközségi Könyvtár és Művelődési Ház, Mezőfalva	2	1	1	Szírén	1	mezok@elender.hu
Németh László Klub- könyvtár, Mezőszilas	1			Szírén		nemetlk@mail.uti.hu
Községi Könyvtár, Nagyvenyim	1					
ÁMK és József Attila Könyvtár, Perkáta	2	1	1		1	pkkijak@almos.vein.hu
Községi Könyvtár, Rácalmás	1					
Községi Könyvtár, Sárszentmihály	1					mihkonyv@matavnet.hu
Nagyközségi Könyvtár, Velence	1					

Takács Imréről szóló irodalom (Összeállította: Takács Katalin)

- Földeák János*: Fialat költők versei. = Csillag, 1952. 12. sz. 1514-1522. p. [Az Új termés című antológiáról, többek között Takács Imréről is.]
- Bokor László*: Takács Imre: Zsellérek unokája. = Új hang, 1955. 10. sz. 57-58. p.
- Eörsi István*: Ok kilencen... Az egyetemista írók estjéről. = Egyetemi ifjúság, 1955. 20. sz. 4. p. [Többek között Takács Imréről is.]
- Hárs György*: Takács Imre: Zsellérek unokája. = Toll, 1955. 8. sz. 6. p.
- Pomogát Béla*: Hét fiatal író estje. = Tudományegyetem, 1955. 7. sz. 3. p. [Többek között Takács Imréről is.]
- V. Kovács Sándor*: Takács Imre költői útja. = Tudományegyetem, 1955. 10. sz. 3. p.
- Bajai Ferenc*: Gondolatok egy versről. Hozzászólás Takács Imre "Albérlet" című verséhez. = Fejér megyei néplap, 1956. 172. sz. 6. p.
- Bokor László*: Fialat költők. = Szabad nép, 1956. 29. sz. 5. p. [Kritika, többek között Takács Imre: Zsellérek unokája című kötetéről is.]
- Tamás Attila*: Takács Imre: Zsellérek unokája. = Csillag, 1956. 1. sz. 199-200.p.
- [*G. Szabó László*] *G. Sz. L.*: Takács Imre: Kőangyal. = Népszava, 1959. 163. sz. 4. p.
- Jovánovics Miklós*: Kőangyal. Takács Imre verseskötve. = Élet és irodalom, 1959. 23. sz. 8. p.
- Mátyás Ferenc*: Takács Imre: Kőangyal. = Kortárs, 1959. 5. sz. 791-793. p.
- [*Pándi Pál*] *P. P.*: Takács Imre: Kőangyal. = Népszabadság, 1959. 121. sz. 8. p.
- Szerdahelyi István*: Takács Imre: Kőangyal. = Könyvtáros, 1959. 11. sz. 867-868. p.
- Várady Géza*: Takács Imre: Kőangyal. = Jelenkor, 1959. 3. sz. 103-106. p.
- Fodor András*: A csillagok árulása. Takács Imre regénye. = Élet és irodalom, 1960. 48. sz. 4. p.
- [*Lázár István*] -ár: Takács Imre: A csillagok árulása. = Köznevelés, 1960. 20. sz. hátsó borító.
- Lukácsy András*: Arcképvázlat Takács Imréről. = Magyar ifjúság, 1960. 45. sz. 6. p. [Kritika A csillagok árulása című regényéről.]
- Tüskés Tibor*: Takács Imre: A csillagok árulása. = A könyvtáros, 1960. 11. sz. 868-869. p. = Könyvbarát, 1960. 11. sz. 516-517. p.
- Tüskés Tibor*: Vers, regény, novella. Takács Imre: A csillagok árulása. = Jelenkor, 1960. 6. sz. 96-99. p.
- Csoóri Sándor*: Takács Imre. [Új József Attila díjasaink.] = Élet és irodalom, 1961. 14. sz. 3. p. [Masznyik Iván Takács Imréről készült rajzával.]
- E. Fehér Pál*: Takács Imre: A csillagok árulása. (1960.) = Kortárs, 1961. 2. sz. 304-306. p.
- Kovács Sándor Iván*: Takács Imre: A csillagok árulása. = Új írás, 1961. 1. sz. 85-87. p.
- Nyerges András*: Takács Imre: A csillagok árulása. = Új írás, 1961. 1. sz. 87-88. p.
- Bata Imre*: Takács Imre: A férfi tánca. = Kritika, 1964. 7. sz. 55-57. p.
- Bóka László*: Olvasás közben. = A könyv, 1964. 8. sz. 266-267. p. [Kritika A férfi tánca című kötetéről.]
- Hallama Erzsébet*: Takács Imre: A férfi tánca. = Jelenkor, 1964. 11. sz. 1081-1082. p.
- Kabdebó Lóránt*: Takács Imre újabb verseiről. = Napjaink, 1964. 2. sz. 4. p. [Kritika A férfi tánca című kötetéről, vere közlésével.]
- Kiss Tamás*: Küzdés harmoniáért. = Élet és irodalom, 1964. 40. sz. 4. p. [Kritika A férfi tánca című kötetéről.]
- Szabó József*: Takács Imre: A férfi tánca. = Köznevelés, 1964. 14-15. sz. 591. p.
- Tüskés Tibor*: Takács Imre: A férfi tánca. = Könyvtáros, 1964. 10. sz. 622. p.

- Szopori [Nagy] Lajos*: "Emberből halk muzsika". Takács Imre költészetéről. = Napjaink, 1965. 7. sz. 4. p. [Versei közlésével.]
- Bóka László*: Olvasás közben. (1964.) = B. L.: Könyvek, gondok. Válogatott tanulmányok és jegyzetek. Bp., 1966. Gondolat. 256-260. p. [Kritika A férfi tánc című kötetéről.]
- Illés Lajos*: Takács Imre. [Arcképcsarnokunk.] = Új írás, 1966. 1. sz. 62-66. p. [Versei közlésével és Nagy László Takács Imréről készült rajzával.] = I. L.: Tizenkét portré. Bp., 1966. Magvető. 199-210. p. [Fényképével és versei közlésével.]
- Könczöl Imre*: Beszélgetés Takács Imrével. = Könyvtáros, 1966. 2. sz. 97-98. p. [Fényképével.]
- Tüskés Tibor*: Négy arcképvázlat. Takács Imre. = Jelenkor, 1967. 5. sz. 467-468. p. [Elhangzott Pécsen, 1967. április 10-én, a Dunántúl című versantológia megjelenése alkalmából rendezett költői esten.]
- Vágvölgyi László*: Írók, művészek vallomásai Sárvárról. = Vas népe, 1968. 188. sz. 8-9. p. [Többek között Takács Imréről is.]
- Demény Ottó*: Öt verseskötetről. = Népszava, 1969. 32. sz. 2. p. [Kritika, többek között Takács Imre: Elsüllyedt föld című kötetéről.]
- Faragó Vilmos*: Bölcs szomorúság. = Élet és irodalom, 1969. 10. sz. 7. p. [Kritika az Elsüllyedt föld című kötetéről.]
- [*G. Szabó László*] *G. Sz. L.*: Takács Imre: Elsüllyedt föld. = Magyar hírlap, 1969. 36. sz. 6. p.
- Gömöri György*: Könyvek, kéziratok, kérdojelek. = Irodalmi újság, 1969. 15. sz. 4. p. [Többek között Takács Imréről is.]
- Horváth Istvánné*: Takács Imre költő élete és munkássága. [Szakdolgozat.] Gerce 1969, [2], 27, [1] p. [Kézirat.]
- Kabdebó Lóránt*: Takács Imre: Elsüllyedt föld. = Tiszatáj, 1969. 9. sz. 861-864. p.
- Rónay György*: Az olvasó naplója. = Vigilia, 1969. 4. sz. 268-269. p. [Kritika az Elsüllyedt föld című kötetéről.]
- Sárvár szülöttei. Takács Imre. = Sárvár, 1969. 6. p.
- Sinka Erzsébet*: Elsüllyedt föld. Takács Imre válogatott versei. = Kritika, 1969. 5. sz. 45-48. p.
- Szalay Károly*: Költők számvetése. Takács Imre: Elsüllyedt föld. = Napjaink, 1969. 10. sz. 11. p.
- Vasy Géza*: Költők a pályán. Takács Imre. = Népszabadság, 1969. 70. sz. 7. p. [Kritika az Elsüllyedt föld című kötetéről.]
- Zentai Mária*: Takács Imre. = Jelenkor, 1969. 7-8. sz. 656-661. p.
- Hernádi Miklós*: Az Élet és irodalom látogatóban Takács Imrénél. [Interjú.] = Élet és irodalom, 1970. 17. sz. 16. p.
- Takács Péter*: Takács Imre: Elsüllyedt föld. = Alföld, 1970. 6. sz. 66-68. p.
- Urbán László*: Sylvester János örökösei. = Sárvár, 1970. 6-7. p. [Többek között Takács Imréről is.]
- Vörös László*: Takács Imre: Elsüllyedt föld. = Kortárs, 1970. 2. sz. 322-324. p.
- Bertha Bulcsu*: Interjú Takács Imrével. = Jelenkor, 1971. 5. sz. 387-394. p. [Fényképével.]
- Csoóri Sándor*: Három arc közléről. Takács Imre. = Új írás, 1971. 12. sz. 114-115. p.
- Hernádi Miklós*: Takács Imre. = Látogatóban. Kortárs magyar írók vallomásai. /Új gyűjtemény./ Szerk. Lenygyel Péter. Bp., 1971. Gondolat. 380-387. p.
- Konczek Gábor*: Nálunk járt Takács Imre költő. = Vas népe, 1971. 56. sz. 9. p.
- Marafkó László*: A tavasz ígéretei. = Jelenkor, 1971. 3. sz. 280-281. p. [Többek között Takács Imréről is. -]
- Seres József*: Három antológia. = Életünk, 1971. 3. sz. 280-283. p. [A tavasz ígéretei című antológiáról, többek között Takács Imréről is.]
- Takács Imre költő vasi fiatalokkal találkozik. = Vas népe, 1971. 51. sz. 1. p. [Fényképével.]
- Tüskés Tibor*: "A kaland bennem mélyül". Takács Imre írói útja. = Jelenkor, 1971. 5. sz. 398-406. p.
- V. E.*: A tavasz ígéretei. = Élet és irodalom, 1971. 2. sz. 7. p. [Többek között Takács Imréről is. -]

- Berkes Erzsébet*: Takács Imre: Szerartás. = Kortárs, 1972. 7. sz. 1167-1168. p.
- Csurös Miklós*: Szerartás. Takács Imre új kötetéről. = Jelenkor, 1972. 7-8. sz. 751-755. p.
- Demény Ottó*: Takács Imre: Szerartás. = Magyar hírlap, 1972. 124. sz. 4. p. /Hét vége melléklet./
- [*Greza Ferenc*] *G. F.*: Takács Imre: Szerartás. = Tiszatáj, 1972. 6. sz. 85-86. p.
- [*Kartal Zsuzsa*] (*kartal*): Szerartás. Takács Imre versei: = Magyar nemzet, 1972. 244. sz. 13. p.
- Keményffy Margit*: "... mint gally a kökényszemben." Takács Imre: Szerartás. = Élet és irodalom, 1972. 20. sz. 10. p.
- Lichtmann Tamás*: Takács Imre: Szerartás. = Alföld, 1972. 11. sz. 67-68. p.
- Pándi Pál*: Takács Imre: Kööngyal. (1959.) = P. P.: Kritikus ponton. Bp., 1972. Szépirod. Kvk. 692-695. p.
- Vasy Géza*: Szerartás. Takács Imre új kötete. = Népszava, 1972. 189. sz. 10. p.
- Bertha Bulcsu*: Interjú Takács Imrével. (1971.) = B. B.: Írók műhelyében. Bp., 1973. Szépirod. Kvk. 383-408. p.
- Fodor András*: Takács Imre regénye. (1960.) = F. A.: A nemzedékek hangján. Bp., 1973. Szépirod. Kvk. 60-66. p.
- Mezei András*: Megkérdeztük Takács Imrét - hogyan érti azt, hogy a vérébe valami mérég jutott? = Élet és irodalom, 1973. 30. sz. 4. p. [Valami mérég jutott című versére utalva. -]
- Rózsa Béla*: SZOT-díjas vasi költő: Takács Imre. = Vas népe, 1973. 122. sz. 8. p.
- Csoóri Sándor*: Három arc közéről. Takács Imre. = Cs. S.: Utazás, félálomban. Bp., 1974. Magvető. 169-172. p.
- Illés Lajos*: Takács Imre. = I. L.: Kezdet és kibontakozás. Bp., 1974. Szépirod. Kvk. 297-309. p.
- Alexa Károly*: "... Belül a csendes igenek ...". Takács Imre: Beismerések. = Népszabadság, 1976. 226. sz. 7. p.
- Csűrös Miklós*: Takács Imre: Beismerések. = Jelenkor, 1976. 12. sz. 1141-1143. p.
- [*Falus Róbert*] *F. R.*: Mai költészetünk. = Népszabadság, 1976. 70. sz. 7. p. [Többek között Takács Imre: Beismerések című kötetéről is.]
- Greza Ferenc*: Takács Imre: Beismerések. = Tiszatáj, 1976. 10. sz. 85-86. p.
- Írócsoport alakul. = Fejér megyei hírlap, 1976. 63. sz. 5. p. [Többek között Takács Imréről is.]
- Kabdebó Lóránt*: Beismerések. Versek között. = Magyar hírlap, 1976. 151. sz. 10. p.
- Koczkás Sándor*: "Vers helyett önvizsgálat". Takács Imre: Beismerések. = Élet és irodalom, 1976. 40. sz. 11. p.
- Mezei András*: Megkérdeztük Takács Imrétől: miért hagyja magát csöbe húzni? = M. A.: Megkérdeztük. Bp., 1976. Gondolat. 175-179. p.
- Németh Sándor*: Beismerések. Takács Imre verseiről. = Népszava, 1976. 92. sz. 7. p.
- Nógrádi Gábor*: Beismerések. Takács Imre kötete. = Magyar nemzet, 1976. 133. sz. 13. p.
- Pallósiné Toldi Márta, Rózsa Béla*: Könyvheti vendégeink. = Vas népe, 1976. 127. sz. 4-5. p. [Többek között Takács Imréről is.]
- Rácz Péter*: Három vidéki antológia. = Élet és irodalom, 1976. 32. sz. 10. p. [Az ember énekei című antológiáról, többek között Takács Imréről is.]
- Vincze István*: "Nyisd föl a versek héját ...". Takács Imre József Attila-díjas költő új verseskötetéről. = Fejér megyei hírlap, 1976. 45. sz. 5. p. [Kritika a Beismerések című kötetéről. A cikk címében Takács Imre egy versére utal a szerző.]
- Vincze István*: Szoros kötésben a valósággal. Irodalmi alkotóműhely = Fejér megyei hírlap, 1976. 115. sz. 5. p. [Többek között Takács Imréről is.]
- Tüskés Tibor*: "A kaland bennem mélyül". Takács Imre. = T. T.: Pannoniai változatok. Bp., 1977. Szépirod. Kvk. 153-173. p.
- B. Kovács István*: Takács Imre "Beismerései". Szavukban szülőföldünk, otthonunk. = Fejér megyei hírlap, 1978. 43. sz. 8. p. [Verse közzlésével.]

- Bakonyi István*: Takács Imre új kötete. = Fejér megyei hírlap, 1978. 297. sz. 9. p. [Kritika a Kísérlet, kavicsokkal című kötetéről, versei közzétételével.]
- Neményi László*: A költő: a nép közösségének tagja. Beszélgetés Takács Imre József Attila-díjas költővel. = Fejér megyei hírlap, 1978. 83. sz. 8. p.
- Bakonyi István*: Antológia Fejérből. = Életünk, 1979. 6. sz. 510-512. p. [A Tükröződések című antológiáról, többek között Takács Imréről is. -]
- Bakonyi István*: Új megyei antológia. Tükröződések. = Fejér megyei hírlap, 1979. 71. sz. 9. p. [Többek között Takács Imréről is. -]
- Cs. Nagy István*: Takács Imre: Kísérlet, kavicsokkal. = Életünk, 1979. 1-2. sz. 119-121. p.
- Kovács Lajos*: Két költő - két kötet. "A betört vers". Takács Imre: Kísérlet kavicsokkal. = Új forrás, 1979. 3. sz. 75-76. p.
- Lengyel Balázs*: "A vén cigány" két olvasata. = Élet és irodalom, 1979. 9. sz. 11. p. [Kritika a Kísérlet, kavicsokkal című kötetéről.]
- Pintér Lajos*: "Hol a jövő, amiért fájok nagyon?" Takács Imre: Kísérlet, kavicsokkal. = Tiszatáj, 1979. 6. sz. 57-59. p.
- Pomogáts Béla*: Takács Imre: Kísérlet, kavicsokkal. = Jelenkor, 1979. 9. sz. 857-859. p.
- Cs. Nagy István*: Mezei vigasságok. = Könyv és nevelés, 1980. 4-5. sz. 149-151. p. [Kritika a Páskomai lakodalom című verses meséjéről.]
- Kabdebó Lóránt*: Ciklus és torzó. = K. L.: Versek között. Tanulmányok, kritikák. Bp., 1980. Magvető. 442-445. p. [Kritika a Beismerések című kötetéről.]
- Kabdebó Lóránt*: Takács Imre ellenpontjai. = Forrás, 1980. 3. sz. 69-74. p. [Költészetéről.]
- Olasz Sándor*: Takács Imre: Kísérlet, kavicsokkal. = Alföld, 1980. 1. sz. 79-81. p.
- Belohorszky Pál*: A vers sorsa. Takács Imre: Forduló csillagképek. = Népszabadság, 1982. 294. sz. 7. p.
- Benke László*: Forduló csillagképek. Takács Imre összegyűjtött versei. = Népszava, 1982. 267. sz. 11. p.
- Tverdota György*: A líra ünnepi kínálata. Könyvheti napló. = Magyar hírlap, 1982. 130. sz. 8. p. [Kritika a Forduló csillagképek című válogatott kötetéről.]
- Bakonyi István*: Forduló csillagképek. Takács Imre válogatott kötete ürügyén. = Életünk, 1983. 1. sz. 74-77. p.
- Cs. Nagy István*: Takács Imre hetesei. = Életünk, 1983. 1. sz. 78-82. p. [Tanulmány költészetéről.]
- Fodor András*: Takács Imre regénye. = F. A.: Szó, zene, kép. Válogatott és új esszék. Bp., 1983. Magvető. 216-221. p.
- Monostori Imre*: Takács Imre: Forduló csillagképek. = Kritika, 1983. 3. sz. 29. p.
- Olasz Sándor*: Takács Imre: Forduló csillagképek. = Somogy, 1983. 3. sz. 97-98. p.
- Pomogáts Béla*: Fejszével ütött harangok. Takács Imre: Forduló csillagképek. = Kortárs, 1983. 9. sz. 1495-1497. p.
- Tüskés Tibor*: "Védekezés a vers - menedék". Takács Imre: Forduló csillagképek. = Jelenkor, 1983. 3. sz. 273-277. p.
- Bokros János*: Pásztorok és bohócok. Takács Imre családi kiállítása. = Életünk, 1984. 1. sz. 89-92. p. [Festményei, szobrai fotóival.]
- Budai Rózsa*: Vas megye Tanácsa irodalmi nívódíjasai. Elismerés az Életünk alkotóinak. = Vas népe, 1984. 86. sz. 3. p. [Többek között Takács Imréről is.]
- Csurös Miklós*: Takács Imre: Szerartás. (1972.) = Cs. M.: Színképelemzés. Bp., 1984. Szépirod. Kvk. 142-141. p.
- Tandori Dezso*: Takács Imre. = Könyvvilág, 1984. 11. sz. 7. p. [Kritika az Angyalok vetkőzése című kötetéről.]
- Zágoni Erzsébet*: "Mozog a jég, fölropülnek a sirályok". Beszélgetés Takács Imre költővel. = Fejér megyei hírlap, 1984. 35. sz. 8. p. [Fényképpel, és egy festményéről készült fotóval.]

- Bakonyi István*: Kérdések a korhoz. Takács Imre: Angyalok vetkőzése. = Napjaink, 1985. 4. sz. 35. p.
- Csányi László*: Takács Imre: Angyalok vetkőzése. = Kortárs, 1985. 6. sz. 158-160. p.
- Laczkó András*: Angyalok vetkőzése. Takács Imre verseskötetéről. = Népszava, 1985. 181. sz. 10. p.
- Pomogáts Béla*: Angyalok vetkőzése. Takács Imre versei. = Új tükör, 1985. 23. sz. 2. p.
- Tokai András*: Takács Imre: Angyalok vetkőzése. = Kritika, 1985. 7. sz. 33-34. p.
- Bakonyi István*: Fejér megyei füzetek 1-3. = Jelenkor, 1986. 9. sz. 863-864. p. [Kritika a Hegyek a víztükörben című kötetéről.]
- Csurös Miklós*: Takács Imre 60 éves. = Kortárs, 1986. 8. sz. 143-145. p.
- Péntek Imre*: Rejtőzködő működés. Takács Imre köszöntése. = Fejér megyei hírlap, 1986. . sz. 13. p. [Fényképével, és egy verse közlésével.]
- Szikra János*: Vers és pakocsa. Takács Imre költő úr hatvanadik születésnapjára. [Vers.] = Élet és irodalom, 1986. 35. sz. 10. p.
- Takács Imre. = A magyar irodalom története, 1945-1975. 2/2. köt. A költészet. Szerk. Béládi Miklós. Bp., 1986. Akad. K. 1115. p.
- Takács Imre hatvanéves. = Népszabadság, 1986. 204. sz. 16. p.
- Tüskés Tibor*: "Védekezés a vers - menedék". Takács Imre: Forduló csillagképek. = T. T.: Triptichon. Irodalom, művészet, hagyomány. Bp., 1986. Szépirod. Kvk. 103-113. p.
- Bakonyi István*: A "hosszúvers" gondolatisága. Takács Imre: Egymásra emelt kövek. = Napjaink, 1987. 5. sz. 31. p.
- [*Mekis János*] *M. J.*: Szakács Imre "Takács-lázadás" című új kötetéből. [Humoreszk.] = Fejér megyei hírlap, 1987. 308. sz. 9. p.
- Nagy Antal*: Takács Imre: Egymásra emelt kövek. = Alföld, 1987. 10. sz. 84-85. p.
- Petroczi Éva*: Egy címhu verseskönyv. Takács Imre: Egymásra emelt kövek. = Új írás, 1987. 8. sz. 121-123. p.
- Sobor Antal*: A Kisgöncöl-díj. [Interjú.] = Fejér megyei hírlap, 1987. 74. sz. 8. p.
- Tamási Orosz János*: Huszadik századi lelet. Takács Imre: Egymásra emelt kövek. = Élet és irodalom, 1987. 15. sz. 10. p.
- Bakonyi István*: Itt voltam, nem ragyogtam. = Fejér megyei szemle, 1988. 1. sz. 95-104. p. [Többek között Takács Imréről is.]
- Koháti Zsolt*: Takács Imre: Egymásra emelt kövek. = Kritika, 1988. 3. sz. 29. p.
- Melczer Tibor*: Versek teherbírása. Takács Imre: Egymásra emelt kövek. = Jelenkor, 1988. 1. sz. 85-88. p.
- Pintér Lajos*: Három tétel Takács Imréről. = Fehérvári műsor, 1988. 11. sz. 13. p. [Kritika a székesfehérvári Videoton Oktatási Központban rendezett kiállításáról, alkotásai fotóival.]
- Pásztorok, bohócok, nők és absztrakciók. = Vas népe, 1989. 14. sz. 5. p. [Kritika a sárvári várban rendezett kiállításáról.]
- [*Péntek Imre*] *p. i.*: Veszélyes örömök. Takács Imre: Poeta benedictus. = Fejér megyei hírlap, 1989. 165. sz. 5. p.
- Takács Imre kiállítása. = Vas népe, 1989. 10. sz. 8. p.
- Ágh István*: A költő poggyásza. Takács Imre: Poeta benedictus. = Élet és irodalom, 1990. 30. sz. 11. p.
- Tódor János*: "A kihallgatásokon voltam a legszabadabb". Figyelték az írókat, az értelmiségieket 2. [Interjú.] = Aréna, 1990. 4. sz. 3. p.
- Balog József*: Takács Imre: Jótékony kaszabolás. = Kritika, 1991. 11. sz. 40-41. p.
- Dienes Ottó*: "... vidéki őrállásban ...". Takács Imre kisprózai kötetéről. (1989.) = D. O. : A megsemmisítő beteljesedés misztériuma. Tanulmányok. Székesfehérvár, 1991. Vörösmarty Társaság. 139-147. p.

- Dienes Ottó*: Takács Imre hatvanéves. (1986.) = D. O.: A megsemmisítő beteljesedés misztériuma. Tanulmányok. Székesfehérvár, 1991. Vörösmarty Társaság. 79-86. p.
- Győri László*: Lengett a szent levegő. Emlékezés a negyven évvel ezelőtti első írószövetségi közgyűlésre. [Interjú.] = Fejér megyei hírlap, 1991. 98. sz. 8. p.
- Hell István*: Az Ember kimegy a képből? Egy fehérvári üvöltés üzenete. = Fejér megyei hírlap, 1991. 204. sz. 8. p. /Hétfégi melléklet./ [Utalás a Kimenetel a képből című versére. -]
- Péntek Imre*: A 65 éves Takács Imre köszöntése. "Emelkedett az értéke mindannak, amit fölemeltem". = Fehérvári hét, 1991. 35. sz. 26. p. [Fényképével.]
- Péntek Imre*: Színvázlatok - nyugtalan őszi tájban. = Fejér megyei Hírlap, 1991. 216. sz. 8. p.
- Péntek Imre*: "Szó-galaxisok vigyáznak rám". Takács Imre: Jótékony kaszabolás. = Fejér megyei hírlap, 1991. 204. sz. 8. p. /Hétfégi melléklet./
- [*Babiczy Klára*] -baby-: Pro Urbe, pro cultura. A városért, a kulturáért. = Fejér megyei extra, 1992. 6. sz. 8. p.
- Hell István*: "... mindig is szabad volt". Takács Imre: Jótékony kaszabolás. = Élet és irodalom, 1992. 4. sz. 10. p.
- Szikra János*: Takács Imre költő úr hatvanadik születésnapjára. [Vers.] = Sz. J.: Hajlíthatatlanul. Bp., 1992. Széphalom Könyvműhely. 81. p.
- [*Babiczy Klára*] baby: Ha jól megnézzük... = Fejér megyei extra, 1993. 26. sz. [1.] p. [Fényképével.]
- Bakonyi István*: A "hosszúvers" gondolatisága. = B. I.: Kérdések a korhoz. Székesfehérvár, 1993. Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár. 65-68. p. [Kritika az Egymásra emelt kövek című kötetéről.]
- Bakonyi István*: Kérdések a korhoz. = B. I.: Kérdések a korhoz. Székesfehérvár, 1993. Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár. 62-64. p. [Kritika az angyalok vetkőzése című kötetéről.]
- Bakonyi István*: Poeta benedictus. Takács Imréről. Forduló csillagképek. = B. I.: Kérdések a korhoz. Székesfehérvár, 1993. Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár. 55-62. p.
- Takács Imre. = Életutak. Sárvári és Sárvár környéki személyek életrajzgyűjteménye. Szerk. Sulyokné Matócza Eleonóra. Sárvár, 1993. Sylvester János Könyvtár. 201-202. p.
- Csoóri Sándor*: Takács Imre. = Cs. S.: Tenger és diólevél. Összegyűjtött esszék, naplók, beszédek 1961-1994. 1-2. kötet. Bp., 1994. Püski. 1/ 502-504. p.
- Nagy Károly*: Elégtétel halkán megszólaló igazaknak. = Árgus, 1994. 6. sz. 14. p. [Ismertetés a Hadd gondoljak valami szépet! című könyvről, néhány írása közlésével.]
- Bakonyi István*: Szétekintés és összegzés a változások időszakából. Takács Imre: Hadd gondoljak valami szépet! = Árgus, 1995. 4-5. sz. 73-74. p.
- Tetteik beszélnek. Takács Imre. = Fehérvári polgár, 1995. 4. sz. 5. p. [Fényképével.]
- Kiss László*: Takács Imre hetvenéves. = Fejér megyei hírlap, 1996. 203. sz. 10. p.
- Bakonyi István*: "...a kertek tanakodnak a hulló levelekkel" = Árgus, 1996. 4. sz. 37. p.
- Bakonyi István*: Takács Imre 70 éves. = Élet és irodalom, 1996. 36. sz. 9. p.
- Csurös Miklós*: Hóhegyek alakzatai. Takács Imre költészete a nyolcvanas években. = Árgus, 1996. 4. sz. 51-54. p.
- Csukás István*: Elsüllyedt föld. Takács Imre válogatott versei. = Cs. I.: Költők éhkoppon. Összegyűjtött prózai írások. Bp., 1996. Osiris. 115-117. p.
- Deák Péter*: Beszélgetés Takács Imrével. Részletek egy portréfilm szövegkönyvéből. (1991.) = Árgus, 1996. 4. sz. 27-32. p. [A film nyesanyagából való fényképekkel.]
- Dienes Ottó*: Poeta sacer vagabundus künikosz meletomenusz. Egy Takács Imre-hosszúvers megközelítési kísérlete. = Árgus, 1996. 4. sz. 42-44. p.
- Fodor András*: A kőangyal utókora. [Vers.] = Árgus, 1996. 4. sz. 4. p.
- Heiter Tamás*: Nyitva felejtett ember. = Árgus, 1996. 4. sz. 38-39. p.
- Kovalovszky Márta*: Tyúkanyó meséi. Dörmice és a képek. = Árgus, 1996. 4. sz. 39-41. p. [Képzőművészeti alkotásainak fotóival.]

- Kozma Gábor*: Takács Imre köszöntése. = Vas népe, 1996. 244. sz. 7. p. [Fényképével.]
- Lakat Erika*: "Én művésze vagyok... a szenvedésnek". Beszélgetések Takács Imrével. (1987 kora tavaszán.) = Árgus, 1996. 4. sz. 14-15. p. [Részlet a szakdolgozatból. -]
- Lakat Erika*: "Személyes történelem". 1945-58 közötti időszak. (Székesfehérvár, 1996. júl. 21.) = Árgus, 1996. 4. sz. 14. p. [Előszó a tételhez.]
- Neményi László*: A bennünk élő Takács Imre. Az üstökös csóvájában. (1996. március 20.) = Árgus, 1996. 4. sz. 33-35. p.
- Péntek Imre*: Nyugtató szavak az "Aggódó öreg mester"-nek. A hetvenéves Takács Imre köszöntése elé. = Árgus, 1996. 4. sz. 5-6. p. [Utalva az Aggódó öreg mester című versére. - ; Versei közlésével.]
- Péntek Imre*: "A végső kipakolás mindig segít a költőknek, ...". Beszélgetés-töredék Takács Imrével. (1985-86.) = Árgus, 1996. 4. sz. 24-26. p.
- Pintér Lajos*: Költő kisbaltával. = Árgus, 1996. 4. sz. 35-36. p.
- Pomogáts Béla*: Egymásra emelt kövek. Takács Imre költészetéről. = Árgus, 1996. 4. sz. 45-50. p.
- [Sajtos Lajos] -Sajtos-*: Az Árgus Takács Imréről. = Fejér megyei hírlap, 1996. 199. sz. 7. p.
- Takács Imre válogatott bibliográfia. [Összeáll. *Némethné Felföldy Magdolna.*] = Árgus, 1996. 4. sz. 55-57. p.
- Tódor János*: Vidéki Ginsberg. = Fejér megyei hírlap, 1996. 203. sz. 10. p.
- Bakonyi István*: Líra és publicisztika. Gondolatok Takács Imréről. (1995.) = B. I.: Nemzedékek kézfogása. Miskolc, 1997. Felsőmagyarország K. 59-65. p. + - átszerkesztett változata.
- Gelencsérné Lakat Erika*: Én művésze vagyok... a szenvedésnek. Életút-interjú Takács Imre, József Attila-díjas költővel. Rábasömjéntől Fehérvárig, 1926-1961. [Szakdolgozat.] Székesfehérvár, 1997. 95 p. [Kézirat.]
- Pálinkás István*: Itthon vagyunk. Takács Imrének. [Vers.] = P. I.: Pannon beosztás. Székesfehérvár, 1997. Árgus Kiadó. 8. p.

(Az összeállítás a szerző szakdolgozatának részeként készült, lezárva 1997-ben)

* * *

Kitüntetések

2001. augusztus 20-án Bicske Város Önkormányzatának Képviselőtestülete a bicskei közművelődésben, a könyvtári szolgálat területén végzett kimagasló szakmai munkájának elismeréséül Gazsiné Estélyi Katalin igazgató asszony részére Bicskéért Emlékérem kitüntetést adományozott. Gazsiné Estélyi Katalin 1974. nyaratól a bicskei könyvtár dolgozója, 1990-től az intézmény igazgatója. Az általa vezetett, folyamatosan modernizálódó városi intézmény komoly szakmai háttere a társadalom valamennyi területén dolgozóknak, elsősorban a különböző szintű iskolákba járó fiataloknak. Katit habitusa, segítőkész alaptermészete, szerénysége, közvetlensége és gyakorlatiasága tette és teszi a bicskei közélet elismert személyiségévé.

*

Csákvár Nagyközség Képviselő-testülete 2001. augusztus 20. alkalmából Ugrits Margit részére - a könyvtárügy, a közművelődés területén végzett kiemelkedő szakmai munkájáért, valamint a helyi közéletben végzett értékkeremtő tevékenysége elismeréséül - díszpogári címet adományozott.

*

Mindkettőjüknek gratulálunk és további eredményes munkát kívánunk!

Díszoklevél

BICSKE VÁROSI ÖNKORMÁNYZAT KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

260/2001. (VI. 28.) számú határozata alapján:

a bicskei közművelődésben, a könyvtári szolgálat területén
végzett kimagasló szakmai munkájának elismerésére

Gazsiné Estélyi Katalin

igazgató asszony
részére

- BICKÉÉRT EMLÉKÉREM -

kitüntetést adományoz.

Bicske, 2001. augusztus 20.

Molnár Julianna

jegyző

Szebényi Zsolt

polgármester

Díszpolgári Oklevel

CSÁKVÁR NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

54/2001. (VI. 26.) Kt. sz. határozata alapján:

Ugrits Margit

részére

CSÁKVÁR TELEPÜLÉS DÍSZPOLGÁRA

elismert címet adományozza.

Ugrits Margit könyvtárvezetőként a közművelődés területén hosszú éveken keresztül maradandó értéket teremtő munkát végzett Csákvár Nagyközségben, szakmai tevékenysége megyei és országos szinten elismertté tette, mellyel öregbítette településünk jó hírnevét.

Elévülhetetlen érdemeket szerzett a helyi történelmi hagyományok megőrzésében, ápolásában és a fiatal generációk számára történő átadásában.

Csákvár, 2001. augusztus 20.

Gyász János
polgármester

Dornyai Sándor
jegyző